

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มจิตสัมพันธ์เป็นกลุ่มเชิงจิตวิทยาที่พัฒนาจากแนวความคิดของ คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส (Carl R. Rogers) มีจุดมุ่งหมายที่การรอกงามของบุคคลและศักยภาพที่แท้จริงของมนุษย์ มีรากฐานจากแนวความคิดทฤษฎีการปรึกษาแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Counseling) นั่นคือ ให้ความสำคัญกับมนุษย์ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีศักยภาพในการเข้าใจตนเอง สามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง เมื่ออยู่ภายใต้สัมพันธ์ภาพที่มีความเหมาะสม จากแนวคิดพื้นฐานนี้ทำให้โรเจอร์สให้ความสำคัญกับทัศนคติและบุคลิกภาพของผู้ให้บริการ และคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

จากแนวคิดเรื่องศักยภาพของบุคคล ทำให้กระบวนการภายในของกลุ่มจิตสัมพันธ์ สมาชิกกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนิน ไปของกลุ่มด้วยตนเอง บุคคลจะเป็นผู้เลือกการแสดงออกของเขาเองโดยมีพื้นฐานจากการได้สังเกตกระบวนการภายในกลุ่ม โรเจอร์สเชื่อในการตอบสนองจากภายในของบุคคลในการที่จะพัฒนาตนเองให้รอกงาม เคลื่อนไปสู่การเป็นบุคคลผู้มีชีวิตเต็ม (fully functioning person) ผู้นำกลุ่มจะเป็นเพียงผู้เอื้ออำนวยให้การดำเนิน ไปของกลุ่มเป็นไปด้วยดีเท่านั้น

ภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์จะประกอบไปด้วยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มจะมีประมาณ 8-18 คน กลุ่มจิตสัมพันธ์จะไม่มีโครงสร้างที่ตายตัวแน่นอน นั่นคือสมาชิกจะเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายและทิศทางภายในกลุ่มของตนเอง ผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้เอื้ออำนวยให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึกและความคิด ทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจะมีความสำคัญต่อกระบวนการและกระแสของกลุ่ม อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม บรรยากาศของกลุ่มจิตสัมพันธ์จะก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึกอย่างที่รู้สึก ไม่ว่าจะมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี โดยไม่หวาดกลัวต่อสิ่งใด ๆ เมื่อบุคคลสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างอิสระ ทำให้กลไกป้องกันตนเองลดลง บุคคลจะสามารถฟังผู้อื่นและเรียนรู้จากผู้อื่น ทำให้เกิดการขยายขอบเขตของตนเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอันเป็นการก้าว ไปสู่ภาวะของบุคคลที่มีชีวิตเต็ม (Rogers, 1970:6-8)

กลุ่มจิตสัมพันธ์เป็นกลุ่มที่ดำเนินไปด้วยกระแสของสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยมีผู้นำกลุ่มที่มีความจริงแท้ในความรู้สึกที่มีต่อสมาชิกกลุ่ม มีสติในการรับรู้ และตระหนักในทุกขณะอย่างชัดเจน มีความสอดคล้องในตนเอง และสามารถสื่อออกไปได้อย่างเหมาะสม การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไขที่เป็นการยอมรับในทุก ๆ สิ่งที่เป็นตัวตนของสมาชิกกลุ่ม โรเจอร์สได้กล่าวไว้ว่า “สาเหตุของความล้มเหลวในการสื่อสารที่สำคัญมากก็คือ แนวโน้มของแต่ละบุคคลที่จะประเมินค่าในการสื่อสารกับบุคคลอื่น “ เพราะการประเมินค่าเป็นการตัดสินบุคคลอื่นด้วยความคิด ความเห็น และความรู้สึกส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล การประเมินค่าบุคคลอื่นเป็นการนำไปสู่การพยายามปกป้องตนเองของผู้รับสาร การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึกในสิ่งที่สมาชิกกลุ่มสื่อออกมาในระดับความหมายที่ลึกซึ้ง ชัดเจน และสามารถสื่อออกไปให้สมาชิกได้รับรู้ ภายใต้อสัมพันธภาพที่ดีต่อกันนี้จะเอื้อให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้ถึงภาวะที่ปลอดภัย อบอุ่น อิสระ สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบความรู้สึกแปลกใหม่ที่ซ่อนเร้นที่มีอยู่ภายในตนเอง การได้ค้นพบเกิดจากการที่สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสกับความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ ความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และความจริงแท้ จากสมาชิกกลุ่มและผู้นำกลุ่ม บุคคลจะค่อย ๆ สัมผัสและรับรู้กับความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในตน ซึ่งในเวลาที่ผ่านมาเขาได้ปฏิเสธความรู้สึกเหล่านั้น เพราะรับรู้ว่าคุณสมบัติเหล่านั้นหรือเหตุการณ์เหล่านั้น ทำให้เกิดความไม่มีความสุข และทำร้ายภาพพจน์ที่มีต่อตนเอง บุคคลจะพบว่าตนเองสามารถจะรับรู้ประสบการณ์และความรู้สึกเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่ ภายใต้อสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สมาชิกกลุ่มจะเกิดความสอดคล้องในตนเองมากยิ่งขึ้น อันเป็นภาวะที่นำไปสู่การเป็นบุคคลผู้มีชีวิตเต็ม

กลุ่มจิตสัมพันธ์ จึงเป็นกลุ่มที่พร้อมจะเอื้อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้สัมผัสกับความรู้สึกภายในที่แท้จริงของตนเอง ได้ชัดเจนกับความรู้สึก หักศกคิ เหตุการณ์ต่าง ๆ ของตนเอง ภายใต้อบรรยากาศของกลุ่มที่ประกอบไปด้วย การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และความจริงแท้ สมาชิกกลุ่มจะเรียนรู้การยอมรับตนเอง นอกจากนั้นกระบวนการของกลุ่มที่สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกและความคิดต่อกัน ภายใต้อบรรยากาศของความไว้วางใจต่อกันที่เพิ่มพูนขึ้นทีละเล็กละน้อย จึงก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีงามระหว่างสมาชิก การสื่อสารที่ดีต่อกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความเข้าใจที่มีให้ต่อกัน

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มนุษย์ไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามลำพังโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น มนุษย์จึงต้องการการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดีเพื่อเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี การสื่อสารจึงมีผลต่อชีวิตของบุคคลในทุกขณะในวันหนึ่ง ๆ บุคคลจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการสื่อสารระหว่างบุคคลไม่มากก็น้อย ตั้งแต่ตื่นเช้าจนเข้านอน บุคคลจำเป็นต้องพบปะกับบุคคลอื่นมากมาย อย่างเช่น พ่อแม่ พี่น้องญาติมิตร เพื่อนร่วมงาน เพื่อนฝูง คนที่มีความสนิทกันเพียงผิวเผิน ไปจนถึงคนที่ไม่มี ความสนิทสนมกันเลย แต่บุคคลก็ยังคงมีความ

จำเป็นต้องติดต่อกับสื่อสารด้วย จะเห็นได้ว่าการสื่อสารจะแทรกอยู่ในทุกขณะของบุคคล การสื่อสารจึงเปรียบเสมือนหัวใจในประสบการณ์ชีวิตของบุคคล

มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมต้องการการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มนุษย์จึงมีความต้องการการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นรากฐานนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดี และการสื่อสารระหว่างบุคคลยังทำให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้จักตนเอง อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนาตนเอง โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และก่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีระหว่างบุคคล อันเป็นหัวใจของการดำรงชีวิตของมนุษย์

ด้วยความที่การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ จึงเป็นเหตุให้มีการพิจารณาถึงองค์ประกอบในการทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีคุณภาพ โรเจอร์ส นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับจิตบำบัดเป็นเวลายาวนาน ในกระบวนการจิตบำบัดของโรเจอร์สเขาจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการของเขาอย่างมาก ทำให้เขาได้พบถึงองค์ประกอบที่เอื้ออำนวยให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีคุณภาพ ที่ทำให้ผู้รับบริการของเขา รู้สึกผ่อนคลาย และสามารถแสดงประสบการณ์ได้อย่างอิสระอันเป็นการนำไปสู่การตระหนักในตนเอง เข้าใจในตนเอง และเกิดความยืดหยุ่นในตนเอง องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่ การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก ความจริงแท้และการยอมรับ โดยปราศจากเงื่อนไข การสื่อสารที่เป็นที่เข้าใจกันอย่างถ่องแท้ระหว่างผู้รับสารและผู้สื่อสารเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธระหว่างบุคคลที่ดี รากฐานสำคัญที่จะเอื้อให้เกิดองค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดี ก็คือการทำบุคคลได้อยู่ในบรรยากาศที่ปลอดภัย เข้าใจและเป็นที่ยอมรับ ประสบการณ์ดังกล่าวจะเอื้อให้บุคคลได้เปิดเผยตนเอง (self-disclosure) การเปิดเผยตนเองจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในกรอบอ้างอิงของบุคคล (frame of reference) ทำให้ผู้สื่อสารและผู้รับสารได้เข้าใจซึ่งกันและกัน และมองเห็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลมีความกังวลหรือรู้สึกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลที่กำลังดำเนินอยู่ไม่ปลอดภัย ความรู้สึกเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ ถ้าได้รับความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการที่ถูกต้อง นอกจากนี้ กลุ่มจิตสัมพันธ์เป็นกลุ่มเชิงจิตวิทยารูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลเพราะกลุ่มจิตสัมพันธ์ เป็นกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

โดยแท้จริงแล้ว การสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ได้เป็นเพียงสิ่งสำคัญในชีวิต แต่กล่าวได้ว่าเป็นความจริงของชีวิต ไม่ว่าจะในช่วงใดของชีวิตเราก็ต้องมีการสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มสังคมครอบครัว กลุ่มเพื่อนร่วมที่ทำงาน หรือในกลุ่มเพื่อนที่ร่วมศึกษา การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่บุคคลควรให้ความสนใจเพราะจะเป็นรากฐานสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล อันเป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนต้องการ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทำงานในสำนักพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้เคยทำงานภายในแผนกหอพักนักศึกษา สำนักพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นเวลาประมาณ 3 ปี ได้มีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกับนักศึกษาหอพัก และได้พบว่านักศึกษาหอพัก เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีปัญหาในเรื่องของการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะนักศึกษาหอพักต้องเดินทางออกจากชีวิตการเป็นอยู่ดั้งเดิมของตนเอง เข้าสู่สังคมที่รายล้อมด้วยบุคคลที่มีความแตกต่างจากตนเองโดยสิ้นเชิง บางคนต้องเปลี่ยนแปลงจากการใช้ชีวิตที่ผ่านมา และต้องพบกับสภาพแวดล้อมใหม่ พบกับเพื่อนร่วมห้องที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สัมพันธภาพระหว่างบุคคลระหว่างนักศึกษาหอพักจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในแต่ละวันนักศึกษาได้ใช้เวลาอยู่ในบริเวณหอพักนักศึกษามากกว่าในสถานที่อื่น ๆ การสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพักจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะตัดสินคุณภาพชีวิตที่จะเกิดขึ้นต่อไปภายในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาว่าเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

การสื่อสารที่ไม่เข้าใจกันกับเพื่อนร่วมห้องพักทำให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในต่างประเทศได้มีการศึกษาและพบว่าปัญหาการสื่อสารระหว่างบุคคลส่งผลกระทบต่อความรู้สึกโดดเดี่ยวของนักศึกษา ปัญหาในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ปัญหาด้านการเรียน การรับรู้สภาพแวดล้อมภายในหอพักเป็นไปในทางลบ และจะส่งผลให้เกิดอาการทางกายอื่น ๆ ในเวลาต่อมา นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่ออาการเปลี่ยนห้องพักอันเป็นปัญหาที่หนักหน่วงต่อบุคคลากรที่ดูแล การสื่อสารระหว่างบุคคลของสมาชิกภายในหอพักที่เป็นไปอย่างเปิดเผยและเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสำคัญมากต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนภายในหอพัก ยิ่งไปกว่าการมีบุคลิกภาพและพื้นฐานครอบครัวที่คล้ายคลึงกัน การจะมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันจึงต้องเกิดจากการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีคุณภาพ ผลกระทบของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นภายในหอพักนักศึกษา ที่มีต่อการศึกษา ความสัมพันธ์ทางสังคม และการงอกงามของบุคคล ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนภายในหอพัก จะทำให้นักศึกษามีปัญหากับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ประสบกับปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ การรับรู้ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยทางลบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หอพักจะเป็นสิ่งแวดล้อมที่ช่วยงามถ้านักศึกษามีการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีคุณภาพ การช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีคุณภาพ จะทำให้คุณภาพชีวิตภายในหอพักของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เหตุผลดังกล่าวเบื้องต้นเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยให้ความสนใจในการศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก เพื่อเอื้อให้นักศึกษาได้งอกงามและเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีในมหาวิทยาลัย อันเป็นภาระงานหลักของผู้วิจัยในการทำงานภายในสำนักพัฒนานักศึกษา ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง กลุ่มจิตสัมพันธ์ การสื่อสารระหว่างบุคคล และปัญหาด้านการสื่อสารของนักศึกษาหอพัก จากเอกสารตำรา บทความและวารสารภายในประเทศ และต่างประเทศ และขอเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ตามลำดับดังนี้

1. กลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter group)
2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)
3. นักศึกษาหอพัก (Dormitory students)

1.กลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter group)

กลุ่มจิตสัมพันธ์(encounter group) เป็นกลุ่มที่พัฒนาโดย คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส ที่มีรากฐานทฤษฎีจากแนวความคิดแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Client-centered Counseling) คือให้ความเชื่อในศักยภาพของบุคคลในความสามารถที่จะเข้าใจตนเองและแก้ไขปัญหากับตนเองได้ กลุ่มจิตสัมพันธ์มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่การงอกงามของบุคคล(intrapersonal) และปรับปรุงด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล(interpersonal) ภายในกระบวนการของกลุ่มจิตสัมพันธ์จะเป็นกลุ่มที่ไม่มีโครงสร้างภายในกระบวนการกลุ่มที่ชัดเจนเหมือนกระบวนการกลุ่มอื่น ๆ เพราะความเชื่อในการที่บุคคลจะสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างอิสระ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถเคลื่อนไปสู่การงอกงามสมาชิกภายในกลุ่มสมาชิกกลุ่มจึงเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินไปของกลุ่ม สำหรับกลุ่มจิตสัมพันธ์ผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เอื้ออำนวยให้กลุ่มเป็นไปด้วยดีเท่านั้น

กระบวนการของกลุ่มจิตสัมพันธ์ประกอบด้วยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนประมาณ 8-18 คน ลักษณะของกลุ่มไม่มีโครงสร้างที่ตายตัวแน่นอนเหมือนกระบวนการกลุ่มแบบอื่น เช่น ไม่มีการวางแบบฝึกหัดล่วงหน้า การดำเนินไปของกลุ่มจะเป็นไปตามภาวะของกลุ่มในขณะนั้นว่าสมาชิกภายในกลุ่มรับรู้กลุ่มอย่างไร ลักษณะของบรรยากาศภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์ประกอบไปด้วยสัมพันธภาพที่วางรากฐานของความจริงแท้ การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข และการเข้าใจอย่าง

ร่วมรู้สึก ภายใต้อัมพันธภาพดังกล่าวจะเอื้อให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึกและความคิด สมาชิกจะได้สังเกตและตระหนักในตนเองมากยิ่งขึ้น สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสกับความรู้สึกต่าง ๆ ที่ตนไม่เคยรับรู้ และสามารถยอมรับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นกับตนเอง ที่เคยประสบกับภาวะที่ไม่สามารถยอมรับได้ไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ เมื่อสมาชิกกลุ่มได้เปิดเผยตนเองภายใต้บรรยากาศแห่งความอบอุ่น อิสระ และการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข สมาชิกจะพบว่าตนสามารถรับรู้ประสบการณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่เคยปฏิเสธได้อย่างเต็มที่ จะเป็นการนำไปสู่การลดกลไกการป้องกันตนเอง เกิดตัวตนที่ยืดหยุ่นและอาณาเขตของตัวตนกว้างขวางขึ้น เคลื่อนไปสู่การมีชีวิตที่งอกงามตามศักยภาพของบุคคล

กลุ่มจิตสัมพันธ์มีรากฐานจากแนวคิดทฤษฎีของโรเจอร์สการจะทำความเข้าใจกลุ่มจิตสัมพันธ์จึงควรได้ทำความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีของโรเจอร์สตามลำดับดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของโรเจอร์ส
2. พัฒนาการของแนวคิดของโรเจอร์ส
3. ทักษะเกี่ยวกับมนุษย์ตามแนวคิดของโรเจอร์ส
4. ทฤษฎีบุคลิกภาพ
5. บุคคลผู้มีชีวิตเต็ม

6. กระบวนการกลุ่มจิตสัมพันธ์ อันประกอบไปด้วย ผู้นำกลุ่ม วิธีการดำเนินกลุ่ม กระแสของกลุ่มจิตสัมพันธ์ สมาชิกกลุ่มจิตสัมพันธ์ ขนาดของกลุ่มจิตสัมพันธ์ และระยะเวลาในการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์

1. ประวัติความเป็นมาของโรเจอร์ส (Carl Ransom Roger)

คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส(Carl R. Rogers) ผู้นำทางด้านกลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter group) เกิดที่เมืองโอคปาร์ค(Oak Park) มลรัฐอิลลินอยส์ ครอบครัวของเขาอยู่ในระดับชนชั้นกลาง และมีความใกล้ชิดกัน เป็นครอบครัวที่อบอุ่น ครอบครัวของเขาเคร่งครัดในศาสนาโปรเตสแตนต์ พื้นฐานครอบครัวของเขาในวัยเด็กมีส่วนสำคัญต่อแนวคิดการบำบัดแบบไม่นำทาง(non-directive) และการบำบัดแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง(client-centered therapy) ในภายหลัง

ในตอนที่โรเจอร์สเป็นเด็กที่เรียนดีมาก เขาสามารถอ่านหนังสือของเด็กะระดับเกรดสี่ ได้ตั้งแต่ยังไม่เข้าโรงเรียน เขาเป็นเด็กช่างจินตนาการ ช่างคิด และสันโดษ เขาแทบไม่เคยมีสัมพันธภาพกับบุคคลภายนอกครอบครัวเลย เมื่อโรเจอร์สเข้าสู่วัยรุ่นเพื่อหลีกเลี่ยงจากความวิตกกังวลในหมู่ครอบครัวของเขาจึงย้ายไปทำฟาร์มทางตะวันตกของชิคาโก การใช้ชีวิตอยู่ในฟาร์มทำให้โรเจอร์สให้ความสนใจในเรื่องธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์ ฟาร์มที่พ่อของเขาทำเป็นเพียงแค่งานอดิเรก โรเจอร์สต้องการพัฒนาวิทยาศาสตร์ทางเกษตรกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ความเก่งของโรเจอร์สได้แสดงให้เห็นชัด

อีกครั้งหนึ่งเมื่อเขาสามารถอ่านงานทางวิชาการในเรื่องเกษตรกรรมได้ตั้งแต่อายุ 16 และสามารถเข้าใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

ปี 1919 เขาเข้ามหาวิทยาลัยวิสคอนซิน(Wisconsin) โดยศึกษาเรื่องเกษตรกรรม และเป็นครั้งแรกที่เขาได้แยกจากครอบครัว เขาเข้าเป็นสมาชิกของโบสถ์ YMCA ที่นั่นเขาได้ศึกษาเรื่องกลุ่ม และได้รับรู้จักสัมพันธภาพที่มีความหมายที่ไม่ใช่จากครอบครัว ในช่วงที่เขาเรียนอยู่ระดับปีสอง โรเจอร์สได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องศาสนาและเขาได้เปลี่ยนจากการศึกษาเรื่องเกษตรกรรมมาเป็นทางประวัติศาสตร์ ในช่วงนี้เขาได้รับคัดเลือกให้เข้าประชุมสมาคม YMCA ที่ประเทศจีน โรเจอร์สจบการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ในปี 1924

โรเจอร์สเข้าศึกษาปริญญาโทที่ Teachers College, Columbia University ในขณะที่กำลังศึกษาเขาได้รู้จัก คิลแพทริก(Kilpatrick) ซึ่งเป็นผู้แนะนำให้เขาได้รู้จักแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) และจิตวิทยาคลินิกของลิตา ฮอลลิงเวิร์ท (Leta S. Hollingsworth's) ที่ยึดแนวบุคคลที่มีสามัญสำนึกที่อบอุ่น (warmly human and common sense) ในการศึกษาเรื่องของพฤติกรรม รวมถึงแนวความคิดของฟรอยด์ (Freud)

โรเจอร์สได้ศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาวิชาจิตวิทยาคลินิกจาก มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และได้เข้าทำงานเป็นที่งานนักจิตวิทยาที่ สถาบันแนะแนวเด็ก ใน Rochester New York เป็นระยะเวลาถึง 12 ปี ในช่วงนี้โรเจอร์สได้เขียนงานเรื่องแรกของเขาชื่อ "The Clinical Treatment of the Problem Child" โรเจอร์สได้ศึกษาแนวคิดของ ออตโต แรงค์ (Otto Rank) ที่มีแนวคิดคล้ายกับเขา และมีอิทธิพลต่อแนวคิดใหม่ๆ ของเขาในภายหลัง ปี 1940 โรเจอร์ส ได้ย้ายไปสอนที่ Ohio State University ปี 1945 โรเจอร์สออกจาก Ohio State University และตั้งศูนย์บริการให้การปรึกษาที่มหาวิทยาลัยชิคาโก เขาใช้เวลาอยู่ที่ศูนย์นี้ประมาณ 12 ปี

ตั้งแต่ปี 1928 เป็นต้นมา ในช่วงเวลา 30 ปี โรเจอร์สได้ใช้เวลาประมาณ 20,000 ชั่วโมงในการทำจิตบำบัด และการสัมภาษณ์ในการบำบัด ประสบการณ์ในการทำงานของเขานำให้เขาได้พบแนวคิดในการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวมนุษยนิยม(Humanistic) และได้เป็นผู้ที่คิดค้นทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบไม่นำทาง (non-directive theory) ซึ่งต่อมาภายหลังเขาได้พัฒนาแนวคิดนี้ที่รู้จักกันในชื่อของ ทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบผู้รับการปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (client-centered theory) หรือทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered theory) ทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยานี้ ให้ความสำคัญกับผู้รับการปรึกษามากกว่าปัญหาของผู้รับการปรึกษา เนื่องจากเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพและมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ภาวะตั้งงการแห่งตน (self-actualization) เมื่อผู้รับการปรึกษาเกิดการตระหนักรู้ในตนเองอย่างชัดเจน เขาก็จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง แนวคิดทฤษฎีของโรเจอร์สมีความแตกต่างจากแนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นทักษะและความเชื่อพื้นฐานในการมองมนุษย์ เป้าหมายในการปรึกษาเชิง

จิตวิทยา และบทบาทของนักจิตวิทยาที่มีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวย เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเคลื่อนไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามกระแสของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

2. พัฒนาการของแนวคิดของโรเจอร์ส

แนวความคิดของโรเจอร์สแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบไม่นำทาง (nondirective counseling) ประมาณปี 1940s ในการบำบัดจะให้ความสำคัญกับการยอมรับและไม่นำทาง ผู้ให้บริการต้องการให้การยอมรับกับความรู้สึกของผู้รับบริการที่แสดงออกมา เทคนิคสำคัญในช่วงนี้คือการทำให้ผู้รับบริการได้ชัดเจนในความรู้สึกของตนเอง

ช่วงที่ 2 การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered therapy) ประมาณปี 1950s ในการบำบัดให้ความสำคัญกับผู้รับบริการมากกว่าวิธีการบำบัดแบบไม่นำทาง ช่วงนี้ให้ความสำคัญกับกรอบอ้างอิงภายในของผู้รับบริการ (Internal frame of reference) ให้ความสำคัญกับแนวโน้มในการพัฒนาตนเองของมนุษย์ และให้ความสำคัญกับบรรยากาศในการบำบัดแบบ 'ความสอดคล้อง (congruence) การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข (unconditional positive regard) และการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก (empathic understanding) ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้รับบริการ

ช่วงที่ 3 ภาวะการเป็นบุคคล (On becoming person) ประมาณปี 1960s ช่วงนี้ให้ความสำคัญกับธรรมชาติของตัวตนอย่างที่เป็นอย่างอยู่ ในการจะเข้าถึงประสบการณ์จะต้องเปิดใจยอมรับและไว้วางใจ ในช่วงนี้โรเจอร์สและทีมงานได้ทดสอบแนวความคิด client-centered therapy โดยศึกษาทั้งในส่วนของกระบวนการและผลของการบำบัด จากการศึกษาวิจัยทำให้มีการนำ แนวคิดนี้ไปใช้อย่างแพร่หลายในวงการการศึกษา ที่เรียกว่า การสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered teaching) และเป็นช่วงเริ่มต้นของกลุ่มจิตสัมพันธ์

ช่วงที่ 4 บุคคลเป็นศูนย์กลาง (person-centered approach) เป็นช่วงที่แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย เช่น ในวงการการศึกษา โรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มต่าง ๆ ช่วงนี้ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการว่าผู้รับบริการจะพบความเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้นเป็นเพราะศักยภาพของผู้รับบริการ ผู้รับบริการเป็นผู้ที่รู้จักตัวตนของตนเองดีที่สุด และสามารถพบพฤติกรรมที่เหมาะสมของตนเองหลังจากที่ได้ตระหนักในตนเอง

แนวคิดทฤษฎีของโรเจอร์สให้ความสำคัญกับผู้รับบริการว่าเป็นบุคคลที่มีศักยภาพในตนเองในการที่จะงอกงามด้วยตนเอง สามารถไปสู่ภาวะบุคคลที่เต็มเต็มได้ด้วยตนเอง เมื่อบุคคลได้อยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่มีคุณภาพ หมายถึง สัมพันธภาพที่ประกอบไปด้วย ความสอดคล้อง การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก เมื่ออยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่มีคุณภาพ บุคคลจะได้ออกอย่างอิสระ กลไกป้องกันตนเองลดลง เกิดความตระหนักและเข้าใจในตนเอง

3. ทักษะเกี่ยวกับมนุษย์ตามแนวคิดของโรเจอร์ส

โรเจอร์สมีความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ในการจะพัฒนาคนไปในทางที่องกวม โรเจอร์สได้สรุปลักษณะที่สำคัญของมนุษย์ไว้ 5 ประการ คือ (วัชรวิ ทรัพย์มี, 2525:50-52)

1. มนุษย์เป็นผู้มีคุณค่าและมีความสามารถ

มนุษย์มีศักยภาพในการที่จะคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สามารถที่จะพัฒนาไปสู่ความสำเร็จตามความต้องการของตน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป สิ่งสำคัญคือ การเชื่อในศักยภาพของบุคคลที่มีศักยภาพที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จตามความต้องการของตน

2. มนุษย์มีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเอง

ธรรมชาติของการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ คือ การพยายามดำรงเผ่าพันธุ์ของตนเองไว้โดยการพยายามอยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมจะเป็นเช่นไร ตามธรรมชาติของมนุษย์แล้วก็จะพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ดังนั้นกระบวนการข้างกลุ่มจิตสัมพันธ์จะเป็นการเอื้ออำนวยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้สมาชิกกลุ่มได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

3. โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์เป็นคนดีและน่าเชื่อถือ

โรเจอร์สมีความเชื่อว่าแท้จริงแล้วมนุษย์ทุกคนเป็นคนดีและน่าเชื่อถือ แต่อันเนื่องมาจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและประสบการณ์จึงทำให้เกิดการใช้กลไกป้องกันตนเองและเป็นบ่อเกิดของปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ภายใต้บรรยากาศที่เอื้ออำนวยและให้การยอมรับจะช่วยให้บุคคลลดกลไกการป้องกันตนเองซึ่งจะทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

4. มนุษย์จะมีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและตามประสบการณ์ตามการรับรู้ของแต่ละบุคคล

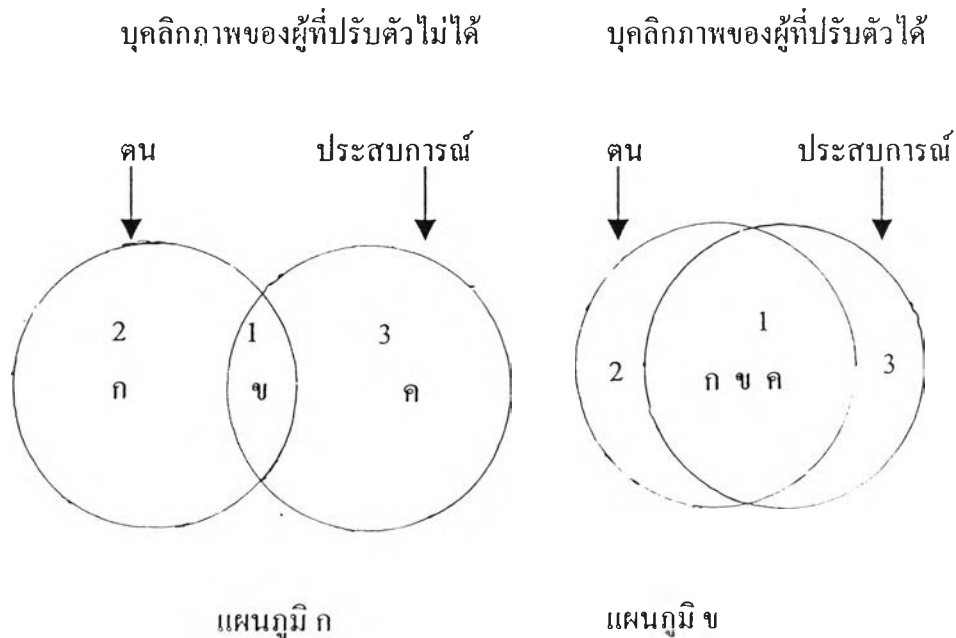
มนุษย์จะมีการรับรู้ที่แตกต่างกันไปตามสนามแห่งประสบการณ์ การรับรู้ของตน หรือโลกส่วนตัวของบุคคล (experiential field or phenomenal field) ดังนั้นความคิด ความรู้สึก การกระทำ และการปรับตัวใด ๆ ของบุคคล ล้วนเกิดจากความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องระหว่างสนามแห่งประสบการณ์การรับรู้ของตนและประสบการณ์ หากผู้นำกลุ่มต้องการทำความเข้าใจสมาชิกกลุ่ม ต้องทำความเข้าใจกับกรอบการรับรู้ของสมาชิกกลุ่ม (internal frame of reference) การทำความเข้าใจกับสมาชิกกลุ่มจะส่งผลต่อการยอมรับในตัวสมาชิกกลุ่ม

5. มนุษย์ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ และการยอมรับจากผู้อื่น

มนุษย์ทุกคนและทุกวัยล้วนต้องการความรัก ความเอาใจใส่ และการยอมรับจากผู้อื่น การให้การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข(unconditional positive regard) ใด ๆ ของผู้นำกลุ่ม จะทำให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกปลอดภัยและลดกลไกป้องกันตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการรอกงามของสมาชิกกลุ่ม

4. ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพเป็นการอธิบายให้เห็นถึงบุคลิกภาพและพฤติกรรม ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญในการดำรงชีวิตของบุคคล โรเจอร์สเชื่อว่าสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างกันคือ "ความคิด" ของบุคคล ซึ่งการจะทำความเข้าใจความคิดของบุคคลต้องเกิดจากการเข้าใจในโครงสร้างของบุคลิกภาพก่อน ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างของคนที่อยู่ในภาวะความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง เมื่อตัวตนที่แท้จริง (real self) คือ ตัวคนที่บุคคลอื่นรับรู้และประสบการณ์ที่บุคคลรับเอาการให้คุณค่าของบุคคลอื่นเข้ามาเป็นของตน และรับรู้ราวกับว่าเป็นโครงสร้างของตน ไม่สอดคล้องกับตัวตนที่อยู่ในความคิด(idea self) ที่บุคคลมักจะมองตนเองอย่างมีคุณค่า มักจะนำไปสู่ความไม่สอดคล้อง การบิดเบือนการรับรู้ และการสร้างกลไกการป้องกันตนเอง ทฤษฎีบุคลิกภาพเป็นประเด็นที่สำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของโรเจอร์สเพราะเป็นรากฐานของการเข้าใจในตัวบุคคลมากยิ่งขึ้นรายละเอียดมีดังต่อไปนี้ (Rogers,1951:525-532)

แผนภูมิที่ 1 แสดง โครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลตามทฤษฎีของ โรเจอร์ส(Rogers,Client-Centered Therapy,1951:526-527)

แผนภูมิ ก	แสดงโครงสร้างบุคลิกภาพของผู้ที่มีภาวะความสอดคล้องต่ำ
แผนภูมิ ข	แสดงโครงสร้างบุคลิกภาพของผู้ที่มีภาวะความสอดคล้องสูง

จากแผนภูมิสามารถอธิบายได้ดังนี้

ประสบการณ์ (experience) จากแผนภูมิ ประสบการณ์ แทนด้วยวงกลมวงหนึ่ง ซึ่งเปรียบได้กับสนามแห่งปรากฏการณ์ทั้งหมดของบุคคล เป็นประสบการณ์ทั้งหมดของบุคคล เป็นสนามที่ยืดหยุ่น และมีการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างของตน (self-structure) จากแผนภูมิ โครงสร้างของตน แทนด้วยวงกลมวงหนึ่ง หมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง ประกอบด้วยความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่บุคคลประสบ รวมทั้งค่านิยมที่สัมพันธ์กับสิ่งเหล่านี้

- พื้นที่ส่วนที่ 1 แทน ความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างของตนกับประสบการณ์การรับรู้
- พื้นที่ส่วนที่ 2 แทน ประสบการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของตนและถูกบิดเบือนเพื่อที่จะรับรู้เข้าสู่โครงสร้างของตน
- พื้นที่ส่วนที่ 3 แทน ประสบการณ์การรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของตนและถูกปฏิเสธในการจะรับรู้

1. โครงสร้างของตนหรือมโนทัศน์แห่งตน (self-structure or self-concept)

โครงสร้างของตนหรือมโนทัศน์ของตน เกิดขึ้นจากการรับรู้ของบุคคลจากความสัมพันธ์ที่บุคคลมีกับบุคคลอื่นร่วมกับการให้คุณค่าในสิ่งที่รับรู้มานั้น สิ่งที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพในแนวคิดของโรเจอร์ส คือ ตัวตน (self) ตัวตนอันเกิดจากการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับตนเอง และการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวจากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลจะให้ความหมายกับสิ่งที่ตนเองรับรู้และจะประกอบขึ้นเป็นสนามแห่งประสบการณ์ (phenomenal field) บุคคลมีชีวิตอยู่ในโลกตามการรับรู้ของตนเองซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งนี้ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน เพราะแต่ละคนก็จะมีโลกตามการรับรู้ที่แตกต่างกันไป โลกตามการรับรู้ของเรานี้จะไม่มีใครเข้าใจได้ดีเท่าตัวของเราเอง

ปัญหาของมนุษย์เกิดจากตัวตนของเรา ตัวตนที่ขาดความสอดคล้องระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับตนเองกับการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ส่งผลให้บุคคลรู้สึกไม่ปลอดภัย ถูกคุกคามทางจิตใจ และบุคคลจะใช้กลไกป้องกันตนเองเป็นการบิดเบือนการรับรู้ เพื่อความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ เป็นสาเหตุให้บุคคลไม่สามารถปรับตัวได้ดี ตัวอย่างเช่น ปลา มีการรับรู้ว่าตนเป็นใจเย็น และจากการ

มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลอื่นแสดงออกให้ปลาว่า ปลาเป็นคนใจร้อน เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างการรับรู้ของตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ปลาจะใช้กลไกป้องกันตนเองเพื่อลดความรู้สึกไม่ปลอดภัยและถูกคุกคาม จากความไม่สอดคล้องระหว่างมโนทัศน์ของคนที่รับรู้ว่าคุณเป็นใจเย็น กับประสบการณ์การรับรู้จากบุคคลอื่นว่าคุณเป็นใจร้อน ในทางตรงกันข้ามกับบุคคลที่เกิดความสอดคล้องระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับตนเองกับการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว บุคคลจะรู้สึกปลอดภัย ไม่มีการใช้กลไกป้องกันตนเอง ทำให้บุคคลสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี

2. ประสบการณ์ (experience)

ประสบการณ์ คือ พื้นที่ของการรับรู้ที่เกิดขึ้น โดยผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสนามแห่งประสบการณ์ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลทั้งหมดจะถูกบันทึกไว้ด้วยกลไกทางจิต ซึ่งจะเก็บข้อมูลทั้งหมดไว้ในจิตใจในส่วนของจิตสำนึก และจิตใต้สำนึก ประสบการณ์ที่เก็บไว้ทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า สนามแห่งประสบการณ์ (experience field) การรับรู้ประสบการณ์ของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรกเป็นการรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสเป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับบุคคล และระดับที่สองเป็นการตระหนักรู้ หากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลสอดคล้องกับมโนทัศน์แห่งคนที่บุคคลมีอยู่ บุคคลก็จะตระหนักรู้และรับเข้าสู่มโนทัศน์แห่งตน บุคคลไม่ได้รับประสบการณ์ที่ผ่านจากประสาทสัมผัสทั้งหมดเข้าสู่การตระหนักรู้ แต่จะเลือกสรรเฉพาะประสบการณ์บางอย่างที่สอดคล้องกับมโนทัศน์แห่งตนเข้าสู่การรับรู้เท่านั้น

3. ภาวะความไม่สอดคล้อง (incongruence)

ความไม่สอดคล้อง คือ ภาวะของความไม่กลมกลืนอันเกิดจากความไม่ตรงกันของมโนทัศน์แห่งตน (self-concept) หรือ โครงสร้างของตน (self-structure) กับประสบการณ์การรับรู้จริง ซึ่งเป็นการนำไปสู่ความไม่สอดคล้องในพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว มนุษย์ปรารถนาการยอมรับจากผู้อื่น (need for positive regard) และเนื่องมาจากความปรารถนานี้ มนุษย์จึงพยายามเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในกรอบของเงื่อนไขของการให้คุณค่า (condition of worth) ซึ่งบุคคลเคยได้รับจากบุคคลที่สำคัญตั้งแต่วัยเด็ก ดังนั้นการรับรู้ประสบการณ์ในแต่ละขณะของบุคคลบางครั้งจึงมีการเลือกรับรู้ประสบการณ์ให้ตรงกับเงื่อนไขของการให้คุณค่า ประสบการณ์ใดที่ตรงกับเงื่อนไขของการให้คุณค่าจะถูกรับรู้ และให้สัญลักษณ์ตรงกับที่ตระหนักรู้ในตนเอง แต่ประสบการณ์ใดที่ไม่ตรงกับเงื่อนไขของการให้คุณค่าอาจถูกเลือกรับรู้อย่างบิดเบือน เพื่อให้ตรงกับความปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่น จึงก่อให้เกิดการบิดเบือนประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นในการรับรู้ นั้น ๆ เป็นการรับรู้ที่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและปฏิเสธประสบการณ์ส่วนใหญ่ที่เป็นจริง เป็นบุคลิกภาพของผู้ที่อ่อนแอ ไม่มั่นคงทำให้เกิดปัญหา บุคคลที่อยู่ในภาวะนี้บุคคลจะไม่สามารถที่จะรับรู้และให้

สัญลักษณ์ประสบการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่ได้อย่างชัดเจน หรือมีการรับรู้และการให้สัญลักษณ์อย่าง บิดเบือนเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างของตน ภาวะความไม่สอดคล้องกันนี้จะก่อให้เกิดความแตก แยกในตนเองเพราะพฤติกรรมส่วนหนึ่งเป็นไปเพื่อความต้องการการยอมรับจากผู้อื่น แต่พฤติกรรมอีก ส่วนหนึ่งก็ยังคงการคงไว้ซึ่งโครงสร้างของตนที่เกิดจากการให้คุณค่าของบุคคลที่สำคัญตั้งแต่วัยเด็ก ภาวะความไม่สอดคล้องนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตนดิ่งลง ดังนั้นบุคคลจะพยายามปฏิเสธการรับรู้ ตัวตน ถ้าประสบการณ์นี้ถูกนำมาสู่การรับรู้ ก็จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่าง ประสบการณ์การรับรู้กับโครงสร้างของตน บุคคลจะรู้สึกไม่ยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าตนเองไม่มี คุณค่าก่อให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวล จุดนี้จะก่อให้เกิดกลไกป้องกันตนเอง โดยกลไกป้องกัน ตนเองจะเกิดขึ้นเพื่อปฏิเสธการรับรู้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น หากความไม่สอดคล้องมีความรุนแรงมาก กลไกป้องกันตนเองไม่สามารถจะบิดเบือนการรับรู้ได้ ตรงนี้จะสามารถเกิดทางออกได้ 2 ทาง คือ

3.1. บุคคลรับรู้ประสบการณ์ด้วยความตระหนักรู้และตรงกับความเป็นจริงซึ่งจะทำให้ บุคคลรู้สึกวิตกกังวล

3.2. บุคคลยอมรับพฤติกรรมที่บิดเบือนเข้ากับโครงสร้างของตน แต่อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของบุคคลนั้นมักจะไม่นยอมรับประสบการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของตน บุคคลอาจ ไม่ยอมรับในพฤติกรรมของตนได้

ดังตัวอย่างในแผนภูมิที่ ก ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างบุคลิกภาพของผู้ที่มีภาวะความสอดคล้องต่ำ

ก.ฉันไม่มีความสามารถในการทำงานกับสิ่งที่เป็นเครื่องยนต์กลไก และเป็น สิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความไม่สามารถในตัวของฉัน บุคคลได้รับการรับรู้ผ่านจากบิดามารดา ว่าเป็นคนไม่มีความสามารถทางด้านเครื่องยนต์กลไก เขาจะรับรู้เหมือนเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งใน ความเป็นจริงมิได้เป็นเช่นนั้น ประสบการณ์จริงคือ "พ่อแม่มีความเห็นว่าฉันไม่มีความสามารถใน ด้านเครื่องยนต์กลไก" และบุคคลก็รับรู้ว่า "ฉันไม่มีความสามารถในด้านเครื่องยนต์กลไก" ทำให้เกิด ความสูญเสียความมีคุณค่าในโครงสร้างแห่งตน "ฉันได้รับความรักจากพ่อและแม่" และนำไปสู่ "ฉัน ต้องการการได้รับการยอมรับจากพ่อและแม่ และประสบการณ์เกี่ยวกับตัวฉัน ก็ต้องเป็นสิ่งที่พ่อแม่คิด ว่าฉันเป็น"

ข.ฉันมีประสบการณ์ความล้มเหลวในการทำงานกับเครื่องมือที่เป็นเครื่องยนต์ กลไก นี่คือนประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้น และประสบการณ์นี้จะถูกรับเข้าโครงสร้างของตนเพราะมีความ คล้ายคลึงกัน

ค.ประสบการณ์ของความสำเร็จกับการจัดการด้านเครื่องยนต์กลไกยาก ๆ ที่เป็นประสบการณ์การรับรู้ที่ไม่ตรงกับโครงสร้างของตน และไม่สามารถยอมรับเข้าสู่การตระหนักรู้ ได้ บุคคลไม่สามารถยอมรับว่า "ฉันมีประสบการณ์ความสำเร็จในการจัดการกับเครื่องยนต์กลไก" เพราะนี่เป็นประสบการณ์ที่ไม่ตรงกับโครงสร้างของตน แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธการรับรู้ได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงทำให้เกิดการไม่มั่นคงของโครงสร้างของตน

4 ภาวะความสอดคล้อง (congruence)

ภาวะความสอดคล้อง ระหว่างโครงสร้างของคน และประสบการณ์การรับรู้ตามความเป็นจริง เป็นภาวะที่บุคคลลดการใช้กลไกป้องกันตนเอง ไม่มีการรับรู้การถูกคุกคาม แสดงถึงบุคลิกภาพของบุคคลที่ปรับตัวได้ มีความสมดุลทางอารมณ์ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างโครงสร้างของคนกับประสบการณ์จริง จะเห็นได้ว่าส่วนที่ 1 ขยายออก เนื่องจากประสบการณ์จริงได้รับการยอมรับ และรับรู้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริง หากบุคคลลดการใช้กลไกป้องกันตนเองและไม่รู้สึกถูกคุกคาม อันเกิดจากการได้รับการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และความจริงแท้ของสัมพันธภาพ จะทำให้บุคคลได้เรียนรู้ถึงการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ไม่ว่าตนจะมีโครงสร้างของตนอย่างไร ภาวะนี้จะทำให้บุคคลเกิดความสอดคล้องในตนเองและปรับตัวได้ดี

ดังตัวอย่าง ในแผนภูมิ ข ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างบุคลิกภาพของผู้ที่มีภาวะความสอดคล้องสูง

ก. พ่อแม่รู้สึกว่าฉันไม่มีความสามารถด้านเครื่องดนตรีกลไก และความรู้สึกนี้ทำให้เกิดค่านิยมทางลบสำหรับพวกเขา

ข. ประสบการณ์ส่วนตัวของฉันยืนยันว่า นี่เป็นเพียงการประเมินอย่างหนึ่งในหลาย ๆ สิ่ง

ค. แต่ฉันมีความสามารถในด้านเครื่องดนตรีกลไก

ประสบการณ์ได้เข้าสู่การรับรู้และรวมเข้าไปในโครงสร้างแห่งตน ประสบการณ์ ก. ไม่ได้รับการรับรู้ยาวนานนัก ในการเข้ามารบกวนโครงสร้างแห่งตน แต่วามันได้รับการรับรู้ว่าเป็นทัศนคติของบุคคลอื่น

5. บุคคลผู้มีชีวิตเต็ม (Fully functioning person)

เป้าหมายสูงสุดของกลุ่มจิตสัมพันธ คือ การพัฒนาบุคคลสู่การเป็นบุคคลผู้มีชีวิตเต็ม โรเจอร์ส เชื่อในศักยภาพภายในของบุคคลที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ภาวะที่สมบูรณ์ หากอยู่ภายใต้สภาพการณ์ที่เหมาะสม ภาวะของบุคคลผู้มีชีวิตเต็มนั้นมีใช้ภาวะที่ตายตัวคงที่ แต่เป็นประสบการณ์ของบุคคลซึ่งแสดงความเคลื่อนไหวภายใต้ประสบการณ์ของกลุ่มจิตสัมพันธ เป็นภาวะของบุคคลซึ่งภายหลังจากการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธแล้วได้มีการพัฒนาไปสู่ชีวิตที่ดี (good life) ได้ในเวลาที่ผ่านมา ซึ่งโรเจอร์ส ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลผู้มีชีวิตเต็มไว้ดังนี้คือ (Rogers, 1961:187-192, และ โสรีชี โปธิแก้ว , 2536:46-50)

1. การเปิดกว้างเพิ่มขึ้นต่อประสบการณ์ (An Increasing Openness to Experience) ภาวะการเพิ่มขึ้นของการเปิดรับประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับการปกป้องตนเอง (defensiveness) การ

ปกป้องตนเองนั้น หมายถึง การตอบสนองของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์ซึ่งรับรู้หรือคาดคะเนว่าบีบคั้น (threatening) และไม่สอดคล้อง (incongruence) กับ โครงสร้างของคน (Self-structure) ความรู้สึกบีบคั้นนี้ บุคคลจะบิดเบือนไปเพื่อให้รับรู้ว่าเป็นอันตรายต่อโครงสร้างของคน กลไกการป้องกันตนเองจะทำให้บุคคลรู้สึกอิสระไม่อยู่ในภาวะของการถูกคุกคาม ภายใต้อัมพันสภาพที่ปลอดภัย กลไกการป้องกันตนเองจะถูกแทนที่ด้วยการเปิดใจรับกับประสบการณ์ใหม่ๆ การที่บุคคลตระหนักในความรู้สึกและทัศนคติที่เป็นอยู่ของตนเอง บุคคลก็จะตระหนักในความเป็นจริงของสิ่งที่อยู่รอบตนเอง บุคคลจะพบว่าต้นไม้ทุกต้นไม่ได้มีสีเขียว ผู้ชายทุกคนไม่ได้เข้มงวดเหมือนบิดาของเขา ผู้หญิงทุกคนไม่ได้น่าปฏิเสธ บุคคลสามารถพบกับประสบการณ์ใหม่ๆ อย่างที่เป็นจริงมากกว่าที่จะหลีกเลี่ยงการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ บุคคลจะยอมรับความเป็นจริงเพิ่มขึ้นในการประสานกับบุคคลใหม่ๆ สถานการณ์หรือปัญหาใหม่ๆ แสดงถึงการที่บุคคลได้เรียนรู้ถึงการยืดหยุ่นของความเชื่อ บุคคลสามารถเผชิญกับความขัดแย้งได้โดยปราศจากการต่อสู้แข่งขัน

2. มีชีวิตกับความจริงเพิ่มขึ้น (Increasingly Existential Living)

ผู้ที่เปิดกว้างต่อประสบการณ์ใหม่ของตนเอง สามารถยอมรับกับทุกสถานการณ์ใหม่ๆ ก็จะปราศจากการปกป้องตนเอง แต่ละขณะก็จะประกอบด้วยประสบการณ์ใหม่ๆ ภาพความซับซ้อนของสิ่งที่อยู่ภายในบุคคลและสิ่งเร้าภายนอก ความไม่สอดคล้องของมโนทัศน์แห่งตนกับประสบการณ์ก็จะไม่เกิดขึ้น บุคคลจึงรู้สึกอิสระไม่อยู่ในภาวะของการถูกคุกคาม โดยกลไกการป้องกันตนเอง บุคคลได้รู้ว่าตน (self) และบุคลิกภาพ (personality) ปรากฏขึ้นจากประสบการณ์มากกว่าจากการที่ประสบการณ์ ถูกแปลความหรือบิดเบือนให้เข้าได้กับมโนทัศน์ หรือ โครงสร้างของคนที่กำหนดไว้แล้ว บุคคลจึงเป็นทั้งผู้มีส่วน (participant) และผู้สังเกต (observer) ในกระแสการเคลื่อนไหวของประสบการณ์ มากกว่าจะเป็นผู้ควบคุม การมีชีวิตในแต่ละขณะหมายถึงภาวะที่ปราศจากความตายตัว (rigidity) ของโครงสร้างการรับรู้ที่มีต่อประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในการรับรู้ การมีความสามารถปรับเปลี่ยนอย่างสูงสุด สามารถเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงการจัดองค์การของ "ตน" และ "บุคลิกภาพ"

3. การเพิ่มความเชื่อถือในอินทรีย์ (An Increasing trust in His Organism)

การที่บุคคลจะเลือกตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ บุคคลส่วนใหญ่จะมีหลักที่เชื่อถือ เช่น ตอบสนองตามกลุ่มหรือสถาบันที่ดำรงอยู่ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคนอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับการตอบสนองในสถานการณ์ในอดีต การที่บุคคลจะเชื่อในตนเองเมื่อบุคคลมีระดับของการเปิดกว้างต่อประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดถูกรับรู้โดยไม่บิดเบือน การมีความเชื่อถือในอินทรีย์ของตน นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงพอใจที่สุดในสถานการณ์แต่ละขณะ ดังนั้นบุคคลจะรู้สึกถึงการตอบสนองต่อความต้องการของตน

4. กระบวนการของภาวะเต็มเต็ม (The Process of Functioning More Fully)

บุคคลที่มีคุณลักษณะของการเปิดกว้างต่อประสบการณ์ใหม่ๆ ทำให้ประสบการณ์ทุกขณะเป็นสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ บุคคลก็จะมีชีวิตอยู่กับความเป็นจริงในขณะนั้นมากยิ่งขึ้น เมื่อบุคคลปราศจากความซับซ้อนของการรับรู้ภายในกับประสบการณ์ ไม่พะวงอยู่กับกลไกการป้องกันตนเอง บุคคลจะเกิดความเชื่อถือในอินทรีย์ของตน สิ่งเหล่านี้เป็นการนำไปสู่ การเป็นบุคคลที่เต็มเต็ม (fully functioning person) การดำรงชีวิตอยู่จะประกอบไปด้วยการตอบสนองและความรู้สึกที่เป็นของตนเอง บุคคลสามารถใช้ประโยชน์จากอินทรีย์ในการรับรู้และถูกต้อง และสามารถยอมรับในอินทรีย์ของตน

6. กระบวนการภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์

กระบวนการภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์ประกอบไปด้วย การดำเนินการของผู้นำกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่มภายใต้วิธีการของกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่เป็นไปตามกระแสของกลุ่มจิตสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้นำกลุ่ม

บทบาทที่สำคัญของผู้นำกลุ่ม คือ ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับโลกแห่งประสบการณ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม ความเข้าใจนั้นจะทำให้ผู้นำกลุ่มสามารถเข้าใจความเป็นมาของสมาชิกกลุ่ม และเข้าใจธรรมชาติการรับรู้เรื่องราวของสมาชิกภายในกลุ่ม ด้วยเหตุนี้โรเจอร์สจึงสามารถฟังอย่างเข้าใจในชีวิตของผู้รับการปรึกษาและเข้าใจโลกการรับรู้ของพวกเขา ผู้นำกลุ่มสามารถเอื้อให้สมาชิกภายในกลุ่ม ได้แสดงและสำรวจความรู้สึกและความคิดของตนเอง เพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้องในตนเอง และการงอกงามของบุคคล การที่ผู้นำกลุ่มจะเอื้อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้เกิดความงอกงามได้นั้น ผู้นำกลุ่มจะต้องแสดงถึงการยอมรับและเข้าใจในสมาชิกกลุ่ม ยอมรับในคุณค่าของสมาชิกกลุ่ม อันเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจต่อกันและกัน สัมพันธภาพที่เกิดภายใต้บรรยากาศของการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน จะก่อให้เกิดความเป็นอิสระในการที่จะเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ สมาชิกกลุ่มสามารถเลือกและกำหนดทิศทางของตนเองได้อย่างอิสระ โดยมีผู้เอื้ออำนวย อันได้แก่ ผู้นำกลุ่ม เป็นผู้เอื้อให้เกิดบรรยากาศแห่ง การยอมรับและความไว้วางใจ

โรเจอร์ส ได้กล่าวถึงแนวทางในการเอื้ออำนวยกลุ่มของผู้นำกลุ่มไว้ว่า มี 2 ประการ คือ

1) สัมพันธภาพในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และ 2) บทบาทของผู้นำกลุ่ม

1.1 สัมพันธภาพในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (The counseling relationship)

สัมพันธภาพนี้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ ผู้นำที่มีคุณลักษณะ 3 ประการ ดังนี้ ความจริงแท้ (genuineness) การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข (unconditional positive regard) และ การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก (empathic understanding) (Rogers, 1961 :33-34)

ความจริงแท้ หรือความสอดคล้อง (genuineness, realness or congruence) หมายถึง การที่ผู้นำกลุ่มมีสติในการรับรู้และตระหนักในทุกขณะอย่างชัดเจน มีความสอดคล้องในตนเอง และสามารถสื่อออกไปได้อย่างเหมาะสม ทั้งคำพูดและท่าทาง โดยปราศจากการเสแสร้ง การสื่อออกไปอย่างจริงแท้จะทำให้ผู้นำกลุ่มได้ตระหนักในตัวตนของตนเองมากยิ่งขึ้น ลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นจะส่งผลถึงการรับรู้ของสมาชิกกลุ่มในสัมพันธภาพที่แท้จริง สมาชิกกลุ่มจะปราศจากกลไกป้องกันตนเอง สมาชิกกลุ่มจะรับรู้ได้ถึงสิ่งที่ผู้นำกลุ่มสื่อออกมาและสมาชิกกลุ่มมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อผู้นำกลุ่มในลักษณะเดียวกัน โรเจอร์ส ได้กล่าวว่าเมื่อผู้นำกลุ่มมีความจริงแท้ในสัมพันธภาพ การช่วยเหลือจะมีประสิทธิภาพ นั่นคือผู้นำกลุ่มจะต้องตระหนักในความรู้สึกของตนเอง มากกว่าจะพยายามเสนอเปลือกภายนอกของตนเอง ผู้นำกลุ่มควรเข้าถึงทัศนคติที่อยู่ภายในของตนเอง แล้วการแสดงออกของคำพูดและพฤติกรรมจะเป็นไปอย่างจริงแท้ ความจริงแท้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เมื่อมีความจริงแท้เกิดขึ้นในตัวของผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มก็จะเกิดความจริงแท้ในตัวเขาด้วย

การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข (unconditional positive regard) เป็นการแสดงถึงผู้นำกลุ่มให้คุณค่าในตัวสมาชิกกลุ่ม เชื่อในตัวสมาชิกกลุ่ม ในสิ่งที่สมาชิกกลุ่มเป็นและยอมรับในทุก ๆ สิ่งที่เป็นตัวตนของสมาชิกกลุ่ม ในภาวะดังกล่าวจะทำให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกถึงความอบอุ่น และปลอดภัย รับรู้ถึงความรักที่เกิดขึ้น การมีคุณค่าในตนเอง โรเจอร์สมีความเชื่อว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว มนุษย์ปรารถนาความงอกงามและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ซึ่งเมื่อสมาชิกกลุ่มรู้สึกถึงการมีคุณค่าในตนเอง เขาจะรักตนเอง กลไกป้องกันตนเองจะไม่ถูกนำมาใช้ เพราะสมาชิกกลุ่มไม่รับรู้ถึงการถูกคุกคาม ดังนั้นบรรยากาศภายในกลุ่มจะสามารถเอื้อให้สมาชิกกลุ่มได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก (empathic understanding) คือ การที่ผู้นำกลุ่มได้เข้าใจในสิ่งที่สมาชิกกลุ่มสื่อในระดับความหมายที่ลึกซึ้งและชัดเจนที่สุด และสามารถสื่อออกไปให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้ จะทำให้ผู้นำกลุ่มได้เข้าใจโลกทัศน์ภายใน ของสมาชิกกลุ่ม และความรู้สึกที่มีใครคนหนึ่งเข้าใจเราอย่างที่เราเป็นโดยปราศจากการตำหนิใด ๆ ย่อมสร้างความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยให้เกิดขึ้น การได้สื่อความรู้สึกเข้าใจย้อนกลับไปให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้ ย่อมทำให้สมาชิกกลุ่มได้ชัดเจนในตนเองมากยิ่งขึ้น และกล้าที่จะเปิดเผยและสำรวจภายในตนเองเพิ่มขึ้น เพราะเขารับรู้ถึงความอบอุ่นที่อยู่เคียงข้างอย่างเข้าใจเสมอ

ความจริงแท้ การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข และการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก คือคุณลักษณะที่ผู้นำกลุ่มพึงมีและนำมาใช้ในกระบวนการกลุ่ม คุณลักษณะทั้งสามดังกล่าว จะเอื้อให้สมาชิกกลุ่มได้รับรู้ถึงภาวะที่ปลอดภัย อบอุ่น อิสระ สามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ การได้รับการยอมรับจากผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะสามารถแสดงปัญหาได้อย่างชัดเจน เพราะได้รับความเข้าใจจากผู้นำกลุ่ม ภายใต้บรรยากาศดังกล่าวสมาชิกกลุ่มไม่รู้สึกรังการถูกคุกคาม กลไกป้องกันตนเองจึงไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ สมาชิกกลุ่มจะเกิดความสอดคล้องในตนเองมากยิ่งขึ้น กล่าวที่จะยอมรับในความเป็นจริงทั้งหมด เพราะได้แบบอย่างที่ดีจากผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มพร้อมที่จะงอกงามต่อไปภายใต้บรรยากาศของกลุ่ม

1.2 บทบาทของผู้นำกลุ่ม

ผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้เอื้อให้กลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกกลุ่มเกิดความงอกงามภายใต้บทบาทของผู้นำกลุ่มดังนี้ (Rogers, 1970:43-59)

1.2.1 การสร้างบรรยากาศภายในกลุ่ม (climate-setting function)

การเริ่มกลุ่มหรือเปิดกลุ่มจะเป็นไปในลักษณะของการไม่มีโครงสร้างใด ๆ ที่ตายตัว ควรปล่อยให้บรรยากาศเป็นไปอย่างผ่อนคลาย มีความเชื่อและไว้วางใจในกระแสและชีวิตของกลุ่ม ผู้นำกลุ่มควรตั้งใจฟังสมาชิกอย่างใส่ใจ ถูกต้อง และละเอียดอ่อน ไม่ว่าการแสดงออกจะเป็นไปในระดับที่ผิวเผินหรือลึกซึ้ง ผู้นำกลุ่มควรเอื้อให้บรรยากาศภายในกลุ่มเป็นไปอย่างอบอุ่นและปลอดภัย ผู้นำกลุ่มต้องแสดงให้สมาชิกได้รับรู้ถึงการยอมรับจากผู้นำกลุ่ม ไม่ว่าเขาจะแสดงออกอย่างไรการฟังอย่างใส่ใจในคำพูดที่มีคุณค่าของสมาชิกกลุ่มจะทำให้เขาแสดงออกมากขึ้น

1.2.2 การยอมรับกลุ่ม(acceptance of the group)

ผู้นำกลุ่มควรแสดงการยอมรับกลุ่มอย่างที่เป็นอยู่ ไม่ว่ากระแสของกลุ่มจะเป็นอย่างไร การอยู่กับกลุ่มอย่างที่เป็นจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

1.2.3 การยอมรับบุคคล(acceptance of the individual)

ผู้นำกลุ่มควรแสดงการยอมรับต่อสมาชิกกลุ่มไม่ว่าเขาจะเข้าร่วมกลุ่มหรือไม่ หรือการเข้าร่วมของเขาลึกซึ้งหรือไม่ ผู้นำกลุ่มควรแสดงการยอมรับต่อการแสดงออกของสมาชิกโดยปราศจากข้อสงสัยหรือคำถามใด ๆ ในจิตใจ ผู้นำกลุ่มควรตอบสนองต่อความรู้สึกในปัจจุบันของสมาชิกมากกว่าเนื้อหาในประโยคใด ๆ ที่สมาชิกพูด

1.2.4 ความเข้าใจร่วมรู้สึก(empathic understanding)

ผู้นำกลุ่มควรพยายามทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงที่สมาชิกกลุ่มสื่อออกมา และด้วยความเข้าใจที่แท้จริงที่เกิดขึ้นนี้ ผู้นำกลุ่มจะถ่ายทอดความหมายนี้กลับไปทีสมาชิกของกลุ่ม ภาวะความเข้าใจที่เกิดขึ้นจะเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มได้เกิดความกระจ่าง และยังส่งผลให้สมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ เข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น

1.2.5 ปฏิบัติงานจากพื้นฐานความรู้สึก (operating in terms of my feelings)

ผู้นำกลุ่มควรแสดงความรู้สึกของตนเองอย่างอิสระและเป็นอยู่ในขณะนั้น การที่ผู้นำกลุ่มไว้อใจและเชื่อถือในความรู้สึก คำพูด ความต้องการหรือจินตนาการที่เกิดขึ้นในตนเอง จะทำให้ผู้นำกลุ่มได้ใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างสูงสุด การแสดงความรู้สึกอย่างเป็นธรรมชาตินั้นเป็นสิ่งที่ดี

1.2.6 การเผชิญหน้าและการให้ข้อมูลย้อนกลับ (confrontation and feedback)

ผู้นำกลุ่มควรเผชิญกับพฤติกรรมของบุคคล เพราะในบางครั้งการเผชิญกับกลไกป้องกันตนเองของบุคคลบ้างก็นับว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม แต่ถ้าหากสมาชิกกลุ่มรู้สึกเจ็บปวดจากการเผชิญโดยตรงของผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มควรช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้พ้นจากสภาพนั้นหากเขาต้องการ และจะดำเนินการต่อไปอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิกกลุ่ม บางครั้งเราพบว่าสมาชิกกลุ่มต้องการให้เกิดการเผชิญหน้าแม้ว่าเขาจะเจ็บปวดก็ตาม

1.2.7 การแสดงปัญหาของตนเอง(expression of own problems)

หากในบางครั้งผู้นำกลุ่มมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการดำเนินกลุ่มก็สามารถที่จะแสดงออกมาได้ เพราะปัญหาของผู้นำกลุ่มจะส่งผลต่อสมาธิในการฟังของผู้นำกลุ่ม และการสื่อออกไปอย่างไม่ตั้งใจว่าตนมีปัญหา ก็อาจทำให้สมาชิกรู้สึกไม่สบายใจเพราะคิดว่าเป็นผู้ทำให้ผู้นำกลุ่มไม่สบายใจ

1.2.8 การเลี่ยงการวางแผนและแบบฝึกหัด(avoidance of planning and "exercise")

การดำเนินไปของกลุ่มควรเป็นไปด้วยความเป็นธรรมชาติ (spontaneity) ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สุด หากต้องมีการวางแผนควรเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

1.2.9 เลี่ยงการวิจารณ์หรือตีความกระแสกลุ่ม (avoidance of interpretive or process comment)

การวิจารณ์จะก่อให้เกิดการระงับตัวของสมาชิกกลุ่มมากขึ้น เพราะจะทำให้สมาชิกรู้สึกว่ากำลังถูกตรวจสอบ การวิจารณ์จะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าผู้นำกลุ่มไม่ได้มองเขาในฐานะมนุษย์ แต่มองเขาในฐานะวัตถุหรือมวลสาร หากการวิจารณ์จะเกิดขึ้นควรเกิดจากความสมัครใจของสมาชิกเอง

1.2.10 พลังรักษาจิตใจของกลุ่ม (The therapeutic potentiality of the group)

หากภายในกลุ่มเกิดสถานการณ์ความเครียด หรือสมาชิกกลุ่มเกิดความเจ็บปวด ผู้นำกลุ่มควร

เอื้อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ให้พลังรักษาจิตใจ ศักยภาพในการช่วยเหลือทางจิตใจมีอยู่อย่างมากในบุคคลปกติธรรมดา ถ้าบุคคลนั้นรู้สึกถึงอิสรภาพในการจะใช้มัน

1.2.11 การเคลื่อนไหวทางกายและการสัมผัส (physical movement and contact)

การตอบสนองโดยการสัมผัสที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ จะมีประสิทธิภาพมากในการรักษาจิตใจของกลุ่ม ซึ่งผู้นำกลุ่มควรแสดงอย่างเป็นธรรมชาติ

2.วิธีการดำเนินกลุ่ม

โรเจอร์สเชื่อว่าความเป็นธรรมชาติ (spontaneity) เป็นสิ่งที่มีค่าที่สุด ด้วยเหตุนี้กลุ่มจิตสัมพันธ์จึงมีลักษณะเฉพาะที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างที่ตายตัว ไม่มีเป้าหมายที่เฉพาะสำหรับกลุ่ม กลุ่มจะสร้างศักยภาพของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มขึ้น ศักยภาพของกลุ่มนี้เป็นสิ่งที่น่าทึ่งและมหัศจรรย์ กลุ่มเปรียบเสมือนกับอินทรีย์ของมนุษย์ มีสัมผัสรับรู้ถึงเป้าหมายและทิศทางของตนเอง ดังนั้นผู้นำกลุ่มควรปล่อยให้กระแสของกลุ่มดำเนินไปโดยไม่เข้าไปรบกวนหรือขัดขวาง วิธีการนำกลุ่มของผู้นำกลุ่มมีส่วนสำคัญต่อ "กระแสชีวิต" ของกลุ่ม แต่กระแสของกลุ่มนั้นมีความสำคัญมากกว่าคำพูดหรือพฤติกรรมของผู้นำกลุ่ม และกระแสนั้นจะเคลื่อนไป หากผู้นำกลุ่มไม่เข้าไปรบกวนหรือขัดขวาง สมาชิกในกลุ่มที่เป็นตัวของตัวเองจริง ๆ อย่างธรรมชาติที่สุด จะแสดงความรู้สึกหวั่นไหวและความคิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วยความเป็นจริงของเขา

3.กระแสของกลุ่มจิตสัมพันธ์

กระแสการเคลื่อนไหวภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์นั้น เป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม โรเจอร์สได้สรุปไว้ทั้งหมด 15 ขั้นตอนจากการสังเกตปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่เขาดำเนินการ กระแสกลุ่มที่เกิดขึ้นนี้อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม เพราะกลุ่มแต่ละกลุ่มย่อมมีความแตกต่างกัน กระแสของกลุ่มจิตสัมพันธ์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Rogers, 1970:14-33)

1.ภาวะคลุ้มเครือ และสับสน (milling around)

เป็นระยะเริ่มต้นของการดำเนินการกลุ่ม ที่ผู้นำกลุ่มจะได้ชี้แจงให้สมาชิกได้ทราบถึงกระบวนการและลักษณะของกลุ่มที่อิสระและไม่มีโครงสร้างตายตัว ช่วงแรกของกลุ่มบรรยากาศจะเป็นไปด้วยความเงียบ อึดอัด สับสน คับข้องใจ และเงียบ การสนทนาจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป และขาดความต่อเนื่องคล้ายกับการพูดคุยในงานสังสรรค์

2.ความต่อต้านในการสำรวจตนเองหรือแสดงความเป็นตัวเอง (resistance to personal expression or exploration)

ในขณะที่อยู่ในช่วงของภาวะคลุมเครือและสับสน สมาชิกกลุ่มบางคนจะแสดงทัศนคติของตนเองออกมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองขึ้นในกลุ่ม และหลีกเลี่ยงภาวะของความอึดอัด เป็นระยะที่การแสดงออกจะเป็นแบบกำกวมและเป็นไปอย่างผิวเผิน สมาชิกกลุ่มยังไม่กล้าที่จะสำรวจตนเองอย่างลึกซึ้ง เพราะยังขาดความไว้วางใจกลุ่ม

3.การบรรยายความรู้สึกในอดีต (description of past feelings)

สมาชิกเริ่มเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองแต่ยังเป็นเรื่องที่กว้าง ๆ ออกไป และมักจะเป็นเรื่องในอดีต (there and then) เพราะยังไว้วางใจกลุ่มไม่เพียงพอ

4.การแสดงออกของความรู้สึกทางลบ (expression of negative feelings)

ระยะนี้เป็นครั้งแรกที่สมาชิกจะแสดงความรู้สึกในภาวะปัจจุบันของตนเอง สมาชิกจะเริ่มแสดงออกในภาวะของที่นี่และเดี๋ยวนี้ (here and now) ความรู้สึกที่แสดงออกจะเป็นไปทางลบต่อสมาชิกผู้หรือผู้นำกลุ่ม เพื่อเป็นการตรวจสอบการตอบสนองของกลุ่มว่ากลุ่มจะแสดงความยอมรับหรือไม่อย่างไร และความรู้สึกทางลบจะแสดงออกได้ง่ายกว่าความรู้สึกทางบวก การที่ความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกแรกที่บุคคลแสดงเพราะจะเป็นการตรวจสอบความเป็นอิสระและการไว้วางใจที่จะมีให้ต่อกันว่ากลุ่มจะเป็นที่ ๆ สามารถแสดงตัวตนที่แท้จริงไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบได้ กลุ่มเป็นที่ ๆ ปลอดภัยเพียงพอหรือไม่ หรือว่าเมื่อแสดงความรู้สึกออกไปจะถูกกลองโทษจากกลุ่ม ความรู้สึกทางบวกแสดงออกได้ยากกว่าความรู้สึกทางลบมาก "ถ้าฉันบอกว่าฉันรักคุณ ฉันแสดงความอ่อนแอและแสดงให้เห็นถึงความประหม่าในตัวของฉัน" "ถ้าฉันบอกว่าฉันเกลียดคุณ มันแสดงถึงความรุนแรงต่อต้าน เป็นสิ่งที่ฉันสามารถป้องกันได้" นี่เป็นเหตุผลที่ทำให้ความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกแรกที่ได้รับการแสดงออกในภาวะที่นี่และเดี๋ยวนี้

5.การแสดงออกและการสำรวจสิ่งที่มีความหมายของตน (expression and exploration of personality meaningful material)

น่าประหลาดใจมากที่สุดที่พบว่าการแสดงความรู้สึกทางลบของสมาชิก มักจะนำไปสู่ความรู้สึกสับสนเหมือนในระยะแรก และการต่อต้านการสำรวจตนเอง นอกจากนั้นสมาชิกกลุ่มจะให้ความสำคัญกับเหตุการณ์รอบตัว และน้ำเสียงจะเป็นไปในทางโกรธและไม่พอใจ เหตุการณ์จะย้อนกลับไปเหมือนในระยะแรก สมาชิกบางคนก็จะแสดงความรู้สึกที่มีต่อกลุ่มที่เป็นเช่นนี้เพราะสมาชิกเริ่มเข้าสู่ความเป็นจริงในความเป็นส่วนตัว เขาเริ่มรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ เขาจะเริ่มมีประสบการณ์ในเรื่องความรู้สึกทางลบที่แสดงออกมาและได้รับการยอมรับ เขาเริ่มเห็นความเป็นจริงว่าในกลุ่มมีอิสระ บรรยากาศของความไว้วางใจเริ่มเกิดขึ้น สมาชิกกลุ่มจะเริ่มให้ออกาสกลุ่มได้เรียนรู้ตัวเขาลึกซึ้งขึ้น หลาย ๆ ครั้งที่กระบวนการของความเจ็บปวดเริ่มต้นนี้ เรียกกระบวนการนี้ว่า "การเดินทางไปสู่การเข้าใจศูนย์กลางของตน"

6. การแสดงออกของความรู้สึกระหว่างบุคคลในกลุ่มที่เกิดขึ้นในขณะนั้น (The expression of immediate interpersonal feeling in the group)

เป็นขั้นของการเข้าสู่กระบวนการจิตสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อน ภาวะนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งเร็วและช้า กระบวนการนี้จะเป็นการถูกกระตุ้นให้แสดงความรู้สึกในขณะนั้นของสมาชิกคนใดคนหนึ่งต่อสมาชิกกลุ่ม บางครั้งเป็นความรู้สึกทางบวก บางครั้งเป็นความรู้สึกทางลบ ตัวอย่างเช่น "ฉันรู้สึกไม่สบายใจจากความเจ็บของพวกเธอ" "ฉันรู้สึกไม่ชอบเธอตั้งแต่แรกเริ่มที่เห็น" "ฉันชอบความอบอุ่นและรอยยิ้มของเธอ" ความรู้สึกเหล่านี้จะทำให้เกิดบรรยากาศของความไว้วางใจเพิ่มขึ้น

7. การพัฒนาคุณภาพเชิงรักษา (The development of a healing capacity in the group)

ส่วนหนึ่งที่เป็นประสบการณ์ที่เข้ม ๆ ของกลุ่มจิตสัมพันธ์ คือการที่สมาชิกแสดงถึงความช่วยเหลือต่อกัน การเอื้ออำนวยและการดูแลในความเจ็บปวดซึ่งกันและกันอย่างเป็นธรรมชาติ

8. การยอมรับตนเองและเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลง (self-acceptance and the beginning of change)

บุคคลที่รู้สึกถึงการยอมรับตนเอง จะตั้งอยู่ในจุดของการเปลี่ยนแปลง และในประสบการณ์ของกลุ่มจิตสัมพันธ์ก็คือ การเริ่มต้นที่จะเปลี่ยนแปลง จะขอยกตัวอย่างการแสดงความรู้สึกเหล่านี้ "ฉันเป็นบุคคลที่ชอบอยู่เหนือคนอื่น ฉันต้องการจะปั้นคนตามแบบที่เหมาะสม" เป็นขั้นที่สมาชิกเริ่มเกิดการยอมรับตนเองในสิ่งที่เคยหลีกเลี่ยงและปฏิเสธ และใกล้ชิดกับความรู้สึกของตนเอง การยอมรับตนเองนี้จึงเป็นแนวทางเริ่มต้นที่ทำให้สมาชิกพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง

9. การเปิดเกราะภายนอกของตน (The cracking of the facades)

เป็นช่วงเวลาที่มีความต่อเนื่อง เป็นภาวะที่สมาชิกจะได้เผชิญกับกลไกการป้องกันตนเอง กระแสของกลุ่มจะทำให้เกิดการกระทบกับกลไกป้องกันตนเองของสมาชิก

10. การได้รับข้อมูลป้อนกลับ (The individual receives feedback)

เป็นขั้นที่ปฏิสัมพันธ์แสดงออกอย่างอิสระ สมาชิกจะได้รับข้อมูลป้อนกลับทั้งทางบวกและทางลบ จากสมาชิกภายในกลุ่ม และก่อให้เกิดการยอมรับและเข้าใจตนเองเพิ่มขึ้น

11. การเผชิญหน้า (confrontation)

เป็นภาวะของการเผชิญกันในระดับของความรู้สึกในระดับเดียวกัน เป็นภาวะที่ลึกซึ้งกว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับ(feedback)

12. ความสัมพันธ์ในการช่วยเหลือภายนอกกลุ่ม (The helping relationship outside the group session)

จากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้ก่อให้เกิดการช่วยเหลือกันทั้งภายในและต่อเนื่องไปจนถึงภายนอกกลุ่ม

13. จิตสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน (The basic encounter)

บุคคลจะมีความใกล้ชิดกันอย่างลึกซึ้งขึ้น เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มที่ลึกซึ้งขึ้น สมาชิกภายในกลุ่มจะมีความรู้สึกที่ลึกซึ้งต่อกัน เข้าใจ เห็นอกเห็นใจสมาชิกผู้อื่น สัมพันธภาพก้าวไปสู่จิตสัมพันธ์ขั้นลึกซึ้ง

14. การแสดงความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกใกล้ชิด (The expression of positive feeling and closeness)

ผลจากการพัฒนาเข้าสู่จิตสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง สมาชิกกลุ่มจะเกิดความรู้สึกที่ใกล้ชิด รู้สึกอบอุ่น ใจกว้างใจและมีการแสดงความรู้สึกทางบวกต่อกัน

15. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในกลุ่ม (behavior change in the group)

พฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่มจะเปลี่ยนแปลงไป สมาชิกจะแสดงถึงความเอาใจใส่และช่วยเหลือคนอื่น บรรยากาศภายในกลุ่มจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ เช่น "ฉันรู้สึกเปิดเผยมากขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ" "ฉันแสดงความรู้สึกได้อย่างอิสระ ฉันรู้สึกเชื่อมั่นมากขึ้น" "ฉันต้องการช่วยเหลือคนอื่นมากขึ้น"

4. สมาชิกกลุ่ม (The group member)

สมาชิกกลุ่มที่จะเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์นั้น ถ้าพิจารณาถึงประเด็นปัญหาหมักจะเน้นที่การออกจามระหว่างบุคคล ส่วนในเรื่องของเพศ อายุ วุฒิภาวะ ฯลฯ จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากกว่า ว่าผู้วิจัยต้องการผลอย่างไร กลุ่มบางประเภทอาจต้องการสมาชิกกลุ่มที่มีความแตกต่างกันเพื่อประสบการณ์ที่หลากหลาย กลุ่มบางประเภทต้องการประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นในการเลือกสมาชิกกลุ่มจะพิจารณาจากเหตุผลในงานวิจัยมากที่สุด สิ่งสำคัญที่พึงปฏิบัติเสมอคือ สมาชิกกลุ่มควรเข้าร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ

5. ขนาดของกลุ่ม (Group size)

โดยแท้จริงแล้วกลุ่มจิตสัมพันธ์สามารถจะมีจำนวนสมาชิกกลุ่มได้ถึง 8-18 คน ข้อพึงระวังก็คือ จำนวนสมาชิกกลุ่มที่มากเกินไปอาจส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เพราะสมาชิกบางคนอาจไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างเต็มที่

6. ระยะเวลาในการเข้ากลุ่ม (Time)

กลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจะอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ติดต่อกัน 20-40 ชั่วโมง โดยจะพบ

กันในช่วงสุดสัปดาห์ หรือรายสัปดาห์ ในกรณีที่เป็นแบบรายสัปดาห์ควรเป็นช่วงละ 1 ชั่วโมงครึ่ง หรือมากกว่า เพราะช่วงเวลาดังกล่าวสามารถลดโอกาสการป้องกันตนเองได้ มีงานวิจัยที่พบว่า กลุ่มควรจะพบกันในที่ปราศจากการรบกวน และควรมีระยะเวลาที่ต่อเนื่องกันในช่วงสุดสัปดาห์หรือภายในอาทิตย์เดียวกันและในสถานที่เดียวกัน จะให้ผลที่ดีกว่าการพบกันอาทิตย์ละหนึ่งครั้ง ระยะเวลาที่ยาวนานในการเข้าร่วมกลุ่มจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ จะเพิ่มผลในความงอกงามส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มให้มากยิ่งขึ้น (Gibb, cited in Rogers 1970:120)

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

การสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในชีวิตของมนุษย์ มนุษย์มีการสื่อสารกับบุคคลอื่นตั้งแต่วินาทีแรกของชีวิตจนถึงวินาทีสุดท้ายของชีวิต การสื่อสารเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นหนทางให้เราได้เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ครอบครัวยังไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงการมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น การสื่อสารก็จะยังคงเป็นสิ่งที่สำคัญมากในชีวิตของมนุษย์อยู่นั่นเอง วัตถุประสงค์ทั่วไปของการสื่อสารของมนุษย์ก็คือการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน ส่วนหนึ่งของการสื่อสารของมนุษย์เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เป็นการสื่อสารกับบุคคลใดตัว อย่างเช่น กลุ่มบุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อนในที่ทำงานกลุ่มเพื่อนในสถานศึกษา รายละเอียดในเรื่องการสื่อสารระหว่างบุคคลประกอบไปด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) คำจำกัดความของการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2) วัตถุประสงค์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ
- 4) องค์ประกอบที่สำคัญในการเอื้ออำนวยต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 5) คุณภาพของการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 6) ปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 7) ปัญหาของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่มีต่อบุคคล

1. คำจำกัดความของการสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารและเกิดปฏิกิริยาตอบสนองโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สารที่สื่อกันนี้ประกอบด้วยวจนสารและอวจนสาร และเป็นการสื่อสารแบบสองทาง

ด้วยเหตุนี้การสื่อสารระหว่างบุคคล จึงทำให้มีจำนวนตั้งแต่ 2 คน 3 คน หรือ มากกว่านั้น จำนวนสูงสุดจะเป็นเท่าใด ขึ้นอยู่กับการสื่อสารนั้นยังคงอยู่ในหลักเกณฑ์ 3 ประการของการสื่อสารระหว่างบุคคล ได้แก่ 1) ทุกคนที่ร่วมในการสื่อสารจะต้องอยู่ใกล้ชิดกัน 2) ทุกคนที่ร่วมในการสื่อสารมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร 3) โครงสร้างของการสื่อสารมีความยืดหยุ่นสูงทั้งในด้านรูปแบบ และเนื้อหา

2.วัตถุประสงค์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล (purposes of interpersonal communication)
(Devito,1986:14-16) ได้แก่

1.การค้นพบตัวเอง (to discover oneself)

จุดประสงค์หลัก ๆ อย่างหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคลก็เพื่อ การค้นพบตนเอง เมื่อเราเผชิญกับการสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่น เราจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวตนของตนเองที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ การรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของเราจะเกิดเพิ่มขึ้นเนื่องจากการที่เราได้เรียนรู้จากการได้พบปะกับบุคคลอื่น ในการสื่อสารระหว่างบุคคล เราจะพูดเกี่ยวกับวิชาที่เราชอบ จะเป็นการพูดคุยถึงความสนใจ สิ่งที่น่าตื่นเต้น สิ่งที่มีคุณค่า ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม ในการพูดคุยเราก็จะได้รับผลป้อนกลับ จากสิ่งที่เราสื่อสารออกไป การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเราก็จะไม่แตกต่างกับที่คนอื่น ๆ มีหรือเกิดขึ้น จากผลของการสื่อสารเราได้เรียนรู้การอยู่กับคนอื่น เมื่อใดควรเป็นคนเข้มแข็ง เมื่อใดควรอ่อนโยน ใครที่เราชอบและไม่ชอบเรา

2.การค้นพบโลกภายนอก (to discover the external world)

การสื่อสารระหว่างบุคคลจะทำให้เราเกิดการเข้าใจตนเอง และบุคคลที่เราสื่อสารด้วยทำให้เราเข้าใจโลกภายนอกมากขึ้น โลกของวัตถุ เหตุการณ์ และคนอื่น ๆ ข้อเสนอสมากมายเกิดจาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แม้ว่าจะถ่ายทอดมาถึงเราด้วยทางสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของเรา ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการที่เรามีการพบกันระหว่างบุคคล(interpersonal encounter)

3.การ สร้างและรักษา ความสัมพันธ์ ที่มีคุณค่า (to establish and maintain meaningful relationship)

สิ่งหนึ่งที่เป็นความต้องการที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ก็คือ การสร้างและดูแลความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น เราต้องการความรักและความชอบ ในทางย้อนกลับเราก็ต้องการจะเป็นผู้ที่ให้ความรักและชอบกับบุคคลอื่น ๆ ส่วนใหญ่ในการสื่อสารระหว่างบุคคลของเราเกิดขึ้นเพื่อการสร้างและดูแลความสัมพันธ์กันทางสังคมกับบุคคลอื่น

4.การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรม (to change attitudes and behavior)

บ่อยครั้งที่เราพยายามที่จะเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่เผชิญ เช่น เราต้องการให้คนอื่น ๆ อ่านหนังสือ ฟังเพลง ชอบและไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ เหมือนเรา

5. การเล่นและบันเทิง (to play and entertain)

บางครั้งการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปเพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจ อันเป็นจุดหมายพื้นฐานของเรา การคุยกับเพื่อนเรื่องกีฬา ละคร จุดประสงค์นี้เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะช่วยให้เราคลายเครียดจากเรื่องราวต่าง ๆ ได้

6. การช่วยเหลือ (to help)

ในบางครั้งบุคคลก็ต้องการที่จะถ่ายทอดเรื่องของตนเองให้ผู้อื่นได้ฟัง เพื่อเป็นการระบายความรู้สึก และก่อให้เกิดการเข้าใจในตนเองได้อย่างชัดเจนขึ้น เช่น การที่คนไข้ได้เล่าเรื่องของตนเองให้นักจิตวิทยาฟัง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การสื่อสารเป็นรากฐานนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง โรเจอร์สมีความเห็นว่า "ถ้าสามารถจัดให้มีรูปแบบของความสัมพันธ์ที่ดีแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งจะค้นพบความสามารถภายในตัวเขาที่จะทำให้ความสัมพันธ์นั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และงอกงาม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาตนเอง" โรเจอร์สได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงเป็นการร่วมมือร่วมใจของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ในการที่จะช่วยเหลืออีกฝ่ายหนึ่งให้ตระหนักในคุณค่าของตนเอง และมีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคลและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของโรเจอร์สมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารระหว่างบุคคลกับสภาพความสัมพันธ์ไม่สร้างสรรค์หรือ ทำลาย

ในการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึก และความต้องการ การยอมรับ ระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสาร หากการรับรู้สารที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสื่อออกมาไม่ชัดเจน หรือไม่สามารถยอมรับสารที่ได้สื่อออกมา อันเนื่องมาจากความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของตน จะนำไปสู่การพยายามบิดเบือนการรับรู้และสร้างกลไกการป้องกันตนเอง

2. การสื่อสารระหว่างบุคคลกับสภาพความสัมพันธ์สร้างสรรค์

ในทางตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ไม่สร้างสรรค์ การสื่อสารที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์นั้นเริ่มจากผู้ส่งสารที่มีความสอดคล้องในตนเอง สารที่สื่อออกมามีความชัดเจน สอดคล้อง เมื่อ

ผู้รับสารได้รับสาร ก็จะรับรู้ถึงความสอดคล้องของสารที่ส่งออกมา ผู้รับสารจะมีการตอบสนองด้วยความสอดคล้องเช่นกัน ดังนั้นการสื่อสารของทั้งสองฝ่ายก็จะเป็นไปในทางเดียวกัน มีการรับรู้ที่ชัดเจน และต่างให้ความรู้สึกยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อกระบวนการของการสื่อสารเป็นไปได้อย่างสอดคล้อง จะทำให้บุคคลสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างอิสระ โดยปราศจากกลไกการป้องกันตนเอง ความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องก่อกำเนิดจากความร่วมมือของทั้งสองฝ่าย ในการจะเรียนรู้การสื่อสารซึ่งกันและกันอย่างชัดเจนทั้งในระดับของถ้อยคำและความหมายภายใน ซึ่งถ้ามีเพิ่มมากขึ้นเท่าใดก็จะเพิ่มความสอดคล้องในการรับรู้ระหว่างกันให้มากขึ้น ความสัมพันธ์ก็จะมีแนวโน้มที่จะตอบสนองให้แก่กันในคุณภาพของความสัมพันธ์ที่เหมือนกัน มีความเข้าใจที่ตรงกัน มีสภาพจิตใจที่เป็นสุข ทั้งสองฝ่ายจะมีความพึงพอใจในสายสัมพันธ์และมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขมากยิ่งขึ้น

4.องค์ประกอบที่สำคัญในการเอื้ออำนวยให้เกิดคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล

1.ความจริงแท้ (genuineness)

ในการสื่อสารที่แสดงถึงความจริงแท้คือภาวะที่บุคคลมีอิสระ และเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง เมื่อนั้นบุคคลจะสามารถแสดงออกตามจริง ตามความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ แต่การแสดงออกนั้นจะไม่ทำลายสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสาร แต่จะเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ต่อไป

พฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงความจริงแท้มีดังนี้ (Carkhuff, 1969, cited in นุชนาฏ ศิริพล, 2541)

1.1บุคคลจะสามารถสื่อถึงความจริงแท้เมื่อมีความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) ต่อประสบการณ์ที่เขาเผชิญ ในการสื่อสารเมื่อบุคคลมีการรับรู้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน รับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตน บุคคลก็จะสามารถแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างชัดเจนเช่นกัน

1.2บุคคลจะสามารถสื่อถึงความจริงแท้ เมื่อปราศจากการตอบสนองที่ไม่จริงใจ ในการเปิดเผยความรู้สึกและการแสดงออกทางพฤติกรรมกับบุคคลที่สื่อสารด้วย ในการสื่อสารถึงแม้ว่าบุคคลจะไม่สามารถสื่อถึงความจริงแท้ แต่ในขณะที่บุคคลหลีกเลี่ยงความไม่จริงใจ และสื่อถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นภายในอย่างเปิดเผย บุคคลก็จะสามารถเข้าถึงและแบ่งปันประสบการณ์ที่สื่อถึงความจริงแท้ได้

1.3บุคคลจะสามารถสื่อถึงความจริงแท้ เมื่อบุคคลสามารถเปิดเผย และแบ่งปันประสบการณ์ของตนให้บุคคลอื่น ซึ่งการเปิดเผยและการแบ่งปันประสบการณ์นั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลและประสบการณ์ด้วย

1.4บุคคลจะสามารถสื่อถึงความจริงแท้เมื่อบุคคลมีความเชื่อในประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสัมพันธภาพนั้น

2.การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข(unconditional positive regard)

การสื่อสารที่มีลักษณะของการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไขนั้น การสื่อสารจะเป็นไปอย่างชัดเจนและให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ให้อิสระต่อกัน การแสดงออกจะให้การเอาใจใส่ต่อความรู้สึก ประสบการณ์ และคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน

พฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไขมีดังนี้ (Carkhuff,1969 cited in นุชนาฏ ศิริพล,2540)

2.1บุคคลจะสามารถสื่อถึงการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข เมื่อบุคคลรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่ตีความ ไม่ประเมิน ไม่วิจารณ์ หรือให้คุณค่าบุคคลอื่นตามความคิด หรือตามโลกทัศน์ของตน เนื่องจากในขณะนั้นบุคคลจะละเลยที่จะรับฟังบุคคลอื่น การยอมรับผู้อื่นยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าบุคคลยินดีต้อนรับประสบการณ์ของบุคคลอื่นด้วย

2.2บุคคลจะสามารถสื่อถึงการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข เมื่อบุคคลสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยการยอมรับอย่างอบอุ่นในการแสดงออกทั้งทางพฤติกรรมและคำพูด

2.3บุคคลจะสามารถสื่อถึงการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อบุคคลรับฟังอย่างมีสมาธิในสิ่งที่บุคคลอื่นสื่อถึง

2.4บุคคลจะสามารถสื่อถึงการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อบุคคลสามารถรับฟังประสบการณ์ของบุคคลอื่นอย่างชัดเจน เนื่องจากในขณะที่บุคคลรับฟังอย่างชัดเจนนั้น บุคคลจะสามารถรับรู้ประสบการณ์ของบุคคลอื่นได้ตามจริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลสามารถยอมรับบุคคลอื่นอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.5บุคคลจะสามารถสื่อถึงการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข เมื่อบุคคลเปิดโอกาสให้บุคคลที่สื่อสารด้วยได้เปิดเผยตนเอง และเปิดโอกาสให้เขาได้เรียนรู้ตนเองในด้านต่าง ๆ

2.6บุคคลจะสามารถสื่อถึงการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข เมื่อบุคคลมีความจริงแท้ ความเป็นธรรมชาติ และสามารถสื่อถึงความจริงแท้ที่ออกมาให้บุคคลที่สื่อสารด้วยรับรู้ได้

3.การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก (empathic understanding)

การสื่อสารที่ประกอบไปด้วยการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก เป็นการตอบสนองต่อกันในระดับความรู้สึกที่ลึกซึ้งซึ่งมากกว่าคำพูดที่แสดงออกมาก ในการรับฟังซึ่งกันและกันต้องรับรู้ถึงความรู้สึกที่ผู้สื่อสารแสดงออกมามากกว่าคำพูด รับรู้ถึงเสียงในหัวใจ อย่างที่มีคำเปรียบเทียบกับว่า"ฟังด้วยหูที่สาม"

พฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก มีดังนี้ (Carkhuff, 1969 cited in นุชนาฏ ศิริพล, 2541)

3.1 ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น บุคคลจะสื่อถึงความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก เมื่อบุคคลรับรู้ถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมและคำพูดของบุคคลที่สื่อสารด้วยอย่างมีสมาธิ เพราะการรับรู้ที่มีสมาธิจะช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้และตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และมีความผิดพลาดลดลง

3.2 ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น บุคคลจะสื่อถึงความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก เมื่อบุคคลมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองเข้าใจ

3.3 ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น บุคคลจะสื่อถึงความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก เมื่อบุคคลตอบสนองต่อความรู้สึกของบุคคลที่ตนติดต่อสื่อสารได้ สามารถสะท้อนถึงอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลที่ติดต่อสื่อสารให้เขารับรู้ได้

3.4 ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น บุคคลจะสื่อถึงความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึกเมื่อ บุคคลชัดเจนต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของบุคคลที่ติดต่อสื่อสารด้วย

3.5 ในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น บุคคลจะสื่อถึงความเข้าใจอย่างร่วมรู้สึกเมื่อ บุคคลให้ความใส่ใจในสิ่งที่บุคคลที่สื่อสารด้วยยังไม่ได้แสดงออกมา

5.คุณภาพของการสื่อสารระหว่างบุคคล

โรเจอร์ส ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เอื้ออำนวยในการสื่อสารระหว่างบุคคล ว่าประกอบไปด้วย ความจริงแท้ การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข ซึ่งคาร์คัฟฟ์ (Robert R. Carkhuff) ได้พัฒนามาตรสำหรับวัดองค์ประกอบทั้ง 3 โดยในแต่ละองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึกในกระบวนการระหว่างบุคคล : มาตรฐานระดับของการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 การแสดงออกทั้งทางคำพูดและพฤติกรรมของผู้รับสาร ไม่ได้เอาใจใส่ หรือไม่ให้ความสำคัญกับคำพูดและพฤติกรรมที่ผู้สื่อสารแสดงออก ผู้รับสารแสดงการรับรู้ในเรื่องของความรู้สึกของผู้สื่อสารน้อยกว่าที่ผู้สื่อสารแสดงออกมา ผู้รับสารสื่อสารโดยไม่ตระหนักถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้สื่อสาร เป็นการรับรู้ต่อความรู้สึกภายนอกของผู้สื่อสารเท่านั้น ผู้รับสารแสดงความเบื่อหน่าย และขาดความสนใจในกรอบความคิดของผู้สื่อสาร โดยสรุปแล้วผู้รับสารกระทำทุกอย่างยกเว้น การแสดงว่าเขากำลังฟังอย่างเข้าใจ

ระดับที่ 2 ในขณะที่ผู้รับสารตอบสนองต่อความรู้สึกที่ผู้สื่อสารแสดงออกนั้น เขาตอบสนองในลักษณะที่ละเลยความรู้สึกสำคัญจากการสื่อสารของผู้สื่อสาร ผู้รับสารอาจแสดงการตระหนักในความรู้สึกภายนอกที่ผู้สื่อสารแสดงออก แต่การสื่อความของเขาได้คัดทอนระดับหนึ่งของความรู้สึกออกและบิดเบือนระดับของความหมาย ผู้รับสารอาจจะสื่อความคิดของตนเองแต่ถึงเหล่านี้ไม่ได้สอดคล้องกับการแสดงออกของผู้สื่อสาร โดยสรุปแล้วผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งอื่นมากกว่าที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้สื่อสารแสดงออกหรือชี้แจง

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้รับสารที่ตอบสนองต่อความรู้สึกที่ผู้สื่อสารแสดงออกมานั้น เป็นการแลกเปลี่ยนกันในลักษณะที่ทั้งสองฝ่ายต่างแสดงความรู้สึกและความหมายในระดับเดียวกัน ผู้รับสารตอบสนองต่อความรู้สึกภายนอกที่ผู้สื่อสารแสดงออกด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง แต่อาจจะไม่ตอบสนองหรือเข้าใจความหมายของความรู้สึกภายในของผู้สื่อสาร การตอบสนองของผู้รับสารไม่ได้ลดหรือเพิ่มสิ่งที่ผู้สื่อสารแสดงออก แต่เขาไม่ได้ตอบสนองต่อความรู้สึกภายในที่แท้จริงที่ซ่อนเร้นอยู่ได้อย่างถูกต้อง ระดับที่ 3 เป็นระดับต่ำสุดที่เอื้ออำนวยต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ระดับที่ 4 การตอบสนองของผู้รับสารได้เพิ่มเติมสิ่งที่ผู้สื่อสารแสดงออก ในลักษณะที่เป็นการแสดงถึงความรู้สึกภายในที่ลึกซึ้งมากกว่าที่ผู้สื่อสารจะแสดงออกมาได้เอง ผู้รับสารสื่อถึงความเข้าใจของเขาในการแสดงออกของผู้สื่อสารในระดับที่ลึกซึ้งกว่าที่ผู้สื่อสารได้แสดงออก ด้วยเหตุนี้จึงช่วยให้ผู้สื่อสารได้มีประสบการณ์หรือแสดงความรู้สึกที่ก่อนหน้านี้เขาไม่สามารถแสดงออกมาได้ การตอบสนองของผู้รับสารได้เพิ่มเติมความรู้สึก และความหมายในระดับที่ลึกซึ้งกว่าที่ผู้สื่อสารแสดงออก

ระดับที่ 5 การตอบสนองของผู้รับสารได้เพิ่มเติมความรู้สึก และความหมายต่อสิ่งที่ผู้สื่อสารแสดงออกอย่างเด่นชัดในลักษณะที่ 1) แสดงความรู้สึกแท้จริงที่ซ่อนเร้นอยู่ของผู้สื่อสารอย่างถูกต้อง 2) ในกรณีที่ผู้สื่อสารกำลังตำรวตนเองอย่างลึกซึ้งนั้น เขาจะรู้สึกว่ในขณะที่ผู้รับสารได้อยู่เคียงข้างเขาอย่างเต็มที่ ผู้รับสารจะตอบสนองต่อความรู้สึกภายในทั้งหมดของผู้สื่อสาร ได้ดีเท่า ๆ กับความรู้สึกภายนอกที่ผู้สื่อสารแสดงออก ผู้รับสารจะเคียงข้างผู้สื่อสาร หรือปรับความรู้สึกนึกคิดให้เข้ากับผู้สื่อสาร ผู้รับสารและผู้สื่อสารอาจจะช่วยกันสำรวจถึงบางอย่างของชีวิตซึ่งไม่ได้สำรวจมาก่อน แล้วผู้รับสารตอบสนองด้วยความตระหนักต่อผู้สื่อสาร มีความเข้าใจรวมถึงเข้าใจอย่างร่วมรู้สึกต่อความรู้สึกที่ลึกซึ้งที่สุดของผู้สื่อสาร

บนมาตรวัดทั้งหมดนี้ตั้งแต่ระดับที่ 3 ขึ้นไป ถือว่าเป็นระดับการสื่อสารที่มีคุณภาพในด้านการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก การตอบสนองของผู้รับสารจะมีความเป็นธรรมชาติ เพิ่มความชัดเจนต่อการแสดงออกของผู้สื่อสาร การแสดงความรู้สึกจะเป็นไปในระดับที่ลึกซึ้งมากกว่าที่ผู้สื่อสารแสดงออก

การสื่อสารที่แสดงถึงการยอมรับในกระบวนการระหว่างบุคคล : มาตรฐานระดับของการยอมรับแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 การสื่อสารของผู้รับสารเป็นการแสดงออกของคำพูดและพฤติกรรม ที่ขาดการยอมรับในคุณค่าความเป็นบุคคลของผู้สื่อสาร ผู้รับสารสื่อสารกับผู้สื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวกับประสบการณ์และความรู้สึกของผู้สื่อสารอย่างขาดการยอมรับในผู้สื่อสาร หรือคิดว่าผู้สื่อสารขาดความสามารถในการกระทำสิ่งใด ๆ ที่มีคุณค่า ผู้รับสารจะพยายามใช้การประเมินค่ากับผู้สื่อสาร การสื่อสารของผู้รับสารขาดการยอมรับในความรู้สึก, ประสบการณ์และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสาร

ระดับที่ 2 ผู้รับสารตอบสนองต่อผู้สื่อสาร โดยมีการยอมรับต่อความรู้สึก ประสบการณ์ และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสารเพียงเล็กน้อย ผู้รับสารจะตอบสนองเหมือนเครื่องจักรหรือไม่กระตือรือร้นหรือละเลยความรู้สึกของผู้สื่อสาร ผู้รับสารแสดงถึงการขาดการยอมรับหรือว่าการแสดงออกของผู้รับสารนั้นไม่เกี่ยวกับความรู้สึก, ประสบการณ์และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสาร

ระดับที่ 3 การสื่อสารของผู้รับสารมีการยอมรับ และเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ ความรู้สึก และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสารมากขึ้น การสื่อสารของผู้รับสารให้การยอมรับและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้สื่อสารแสดงออกและเป็นการแสดงออกที่มีคุณค่าเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตของเขา การสื่อสารของผู้รับสารเป็นการตอบสนองต่อการสื่อสารของผู้สื่อสารที่แสดงออกถึงเนื้อหาสาระสำคัญ ในระดับที่ 3 นี้จะเป็นระดับที่มีการเอื้ออำนวยเล็กน้อยต่อกระบวนการระหว่างบุคคล

ระดับที่ 4 ผู้รับสารจะสื่อสารอย่างชัดเจนและให้การยอมรับอย่างลึกซึ้งและเกี่ยวกับผู้สื่อสาร การตอบสนองของผู้รับสารแสดงให้ผู้สื่อสารรู้สึกอิสระต่อตนเอง และต่อประสบการณ์ที่เป็นคุณค่าของบุคคลผู้รับสารจะสื่อสารที่แสดงถึงการเอาใจใส่อย่างลึกซึ้งต่อความรู้สึก ประสบการณ์ และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสาร

ระดับที่ 5 การสื่อสารของผู้รับสารจะแสดงถึงการยอมรับอย่างที่สุดต่อผู้สื่อสาร ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและสามารถแสดงออกอย่างเป็นอิสระ ผู้รับสารจะให้การเอาใจใส่

อย่างลึกซึ้งต่อคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้สื่อสาร ผู้รับสารจะให้การยอมรับต่อคุณค่าของผู้สื่อสารในความเป็นมนุษย์ที่มีการดำรงอยู่

ในมาตรวัดทั้งหมดนี้ ตั้งแต่ระดับที่ 3 ขึ้นไปถือว่าเป็นระดับการสื่อสารที่มีคุณภาพในด้านการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข นั่นคือ ผู้รับสารจะแสดงการยอมรับในความรู้สึก ประสบการณ์ และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสาร การสื่อสารของผู้รับสารจะเป็นการยอมรับในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้สื่อสาร

การเอื้ออำนวยอย่างจริงแท้ในกระบวนการระหว่างบุคคล : มาตรฐานระดับของความจริงแท้ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้รับสาร เห็นได้ชัดว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่เขาแสดงออกในขณะนั้น หรือเขามีการตอบสนองที่จริงแท้แต่เป็นไปในแง่ของการตอบสนองที่ขาดความใส่ใจหรือเป็นไปในทางที่ไม่ดีต่อผู้สื่อสารและสิ่งที่เกิดขึ้นจะมีผลกระทบต่อผู้สื่อสาร ผู้รับสารจะปกป้องตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สื่อสาร และการปกป้องตนเองของผู้รับสารนี้จะแสดงออกมาในเนื้อหาของคำพูดหรือในคุณภาพน้ำเสียง ในขณะที่เขาปกป้องตนเองนี้เขาจึงไม่ได้ใช้การตอบสนองที่เกิดขึ้นนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ต่อไป ผู้รับสารขาดความจริงแท้ระหว่างประสบการณ์ภายในและคำพูดที่แสดงออกในขณะนั้น ในจุดที่ขาดความจริงแท้ปฏิบัติการตอบสนองของผู้รับสารอาจก่อให้เกิดการทำลายผู้สื่อสารได้

ระดับที่ 2 คำพูดของผู้รับสารยังแสดงถึงความไม่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของเขาในขณะนั้น หรือเมื่อเขาตอบสนองอย่างจริงแท้ก็เป็นไปในทางที่ไม่ดีต่อผู้สื่อสาร ผู้รับสารไม่รู้ว่าได้ใช้ปฏิบัติการตอบสนองที่ไม่ดีเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้สื่อสาร ผู้รับสารตอบสนองต่อผู้สื่อสารในแบบ "ผู้เชี่ยวชาญ" นั่นคือเป็นแบบที่ผู้ช่วยเหลือ "จะ" ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้รับสารจะตอบสนองต่อสิ่งที่เขาเตรียมไว้ล่วงหน้ามากกว่าจะแสดงความรู้สึกในฐานะบุคคล เมื่อเขาตอบสนองอย่างจริงแท้ การตอบสนองของเขาจะเป็นไปในทางที่ไม่ดี และเขาไม่สามารถใช้มันเป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพใด ๆ ต่อไปได้

ระดับที่ 3 ผู้รับสารไม่มีสิ่งที่ชี้ถึง "ความไม่สอดคล้องกัน" ระหว่างสิ่งที่เขาพูดและสิ่งที่เขารู้สึก แต่เขาก็ไม่มีสิ่งที่ชี้ถึง "ความสอดคล้องกัน" ว่าการตอบสนองของเขาจริงแท้ต่อผู้สื่อสาร ผู้รับสารจะฟังและติดตามสิ่งที่ผู้สื่อสารแสดงออกแต่ไม่ผูกมัดกับผู้รับสาร ผู้รับสารจะมีการตอบสนองที่เหมาะสมที่

ไม่ใช่ไม่จริงแท้ แต่ก็ไม่ได้แสดงถึงความจริงแท้ด้วย ที่ระดับ 3 นี้จะเป็นการเอื้ออำนวยในระดับที่น้อยที่สุดต่อกระบวนการระหว่างบุคคล

ระดับที่ 4 ผู้รับสารจะแสดงถึงสิ่งที่ชี้ถึง "ความจริงแท้" ที่เป็นการบอกถึงการตอบสนองที่จริงแท้ ไม่ว่าจะเป็นทางที่ดีหรือทางที่ไม่ดี เป็นการแสดงออกที่ไม่ทำลายผู้สื่อสาร ผู้รับสารจะแสดงออกที่เป็นความจริงแท้ระหว่างความรู้สึกและการแสดงออก ถึงแม้ว่าเขาจะไม่แน่ใจเกี่ยวกับการแสดงออกนั้น ๆ ทั้งหมด ผู้รับสารจะตอบสนองด้วยความรู้สึกของเขาและสิ่งที่รับรู้้อยู่ภายในตรงกับสิ่งที่เขาพูด การตอบสนองของเขาจะเป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ต่อไป

ระดับที่ 5 ผู้รับสารจะมีอิสระและเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเองในการไม่หาประโยชน์ใด ๆ กับความสัมพันธ์ที่มีกับผู้สื่อสาร ในการสื่อสารระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสารนั้น ผู้รับสารจะสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติและเปิดเผยประสบการณ์ทุกอย่างทั้งที่พอใจและเจ็บปวด ในเหตุการณ์ของการตอบสนองที่ต้องเป็นไปอย่างเจ็บปวด คำวิจารณ์ของผู้รับสารก็จะเป็นไปในทางการเปิดเผยในส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นการดำเนินต่อไปของสัมพันธภาพ

ในมาตรวัดทั้งหมดนี้ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปถือว่าเป็นระดับการสื่อสารที่มีคุณภาพในความจริงแท้ นั่นคือ ผู้รับสารไม่มีความขัดแย้งระหว่างคำพูดและความรู้สึกของเขา ผู้รับสารตอบสนองอย่างจริงแท้ ไม่ว่าจะเป็นทางที่ดีหรือไม่ดี ไม่มีการทำลายผู้สื่อสาร การแสดงออกของผู้รับสารมีความเป็นอิสระและลึกซึ้งในตนเอง

6. ปฏิสัมพันธ์ที่มีความสำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคล

ปฏิสัมพันธ์ที่มีความสำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Interaction)

ปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างภายนอกกับภายในของแต่ละบุคคลเฉพาะตัว เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเสริมสร้างประสบการณ์ บุคคลจะตีความสิ่งรอบตัวที่เกิดขึ้นเหมือนหรือแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ก็เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Interaction)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่านั้น เป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เพราะแต่ละคนย่อมต้องการมีการปรับปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคลของตนให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี

1.7. ปัญหาในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นและผลกระทบต่อบุคคล

ปัญหาในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นได้คือ การขาดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสาร ซึ่งความไม่สามารถเข้าใจสารที่สื่อออกมาได้นั้น โรเจอร์สได้กล่าวไว้ว่าอุปสรรคที่สำคัญของการสื่อสารที่มีคุณภาพ ก็คือ การประเมินและตัดสินคำพูดของบุคคลอื่น จะทำให้การสื่อสารขาดความเป็นกลาง บุคคลจะมีความคิดหรือความรู้สึกที่แตกต่างกันเกิดขึ้น 2 อย่าง เช่น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย มีการประเมินบุคคลอื่นตามโลกทัศน์ของตน ทำให้เกิดการตระหนักรู้ที่ไม่ชัดเจนหรือบิดเบือน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องในสัมพันธภาพ

จากความไม่สอดคล้องในสัมพันธภาพจึงส่งผลกระทบต่อบุคคลในการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ จะทำให้บุคคลขาดอิสระในการจะแสดงความคิดและความรู้สึกของตนเองได้อย่างเต็มที่ ตลอดระยะเวลาในการสื่อสารจะเต็มไปด้วยความรู้สึกไม่ปลอดภัยและถูกคุกคาม เกิดกลไกป้องกันตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น การสื่อสารจะเป็นไปอย่างผิวเผิน การรับรู้ในตนเองและผู้อื่นจะเป็นไปในลักษณะที่ปิดกั้นตายตัวมากขึ้น ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างไม่มีความสุข

3. นักศึกษาหอพัก

นักศึกษาหอพักคือกลุ่มของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ร่วมกันภายในหอพัก อันเนื่องมาจากการมีที่พักอาศัยที่ห่างไกลจากสถาบันการศึกษา และเพื่อให้มีเวลาในการศึกษาได้อย่างเต็มที่

1. นักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และปริมณฑล เมื่อมาศึกษาภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จึงมีความจำเป็นต้องพักอาศัยอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย และเป็นที่มาของการสร้างหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อรองรับความจำเป็นเรื่องที่พักของนักศึกษา โดยมีแผนกหอพักนักศึกษา สำนักพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นผู้รับผิดชอบ

1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอพักนักศึกษา

1. เพื่อช่วยจัดที่พักและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาที่มีความจำเป็น

2. เพื่อช่วยพัฒนาหอพักให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนานักศึกษาหอพักให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
3. เพื่อช่วยส่งเสริมค่านิยมการที่มีความจำเป็นต่อนักศึกษา เช่น การปฐมนิเทศ นักศึกษาหอพัก การซ้อมอพยพหนีไฟและการดับเพลิงเบื้องต้น
4. เพื่อปลูกฝังนักศึกษาหอพักให้มีจริยธรรม คุณธรรมอันดีงาม

ภายใต้วัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการจัดระบบห้องพักแบบผสมผสานคือภายในห้องพักประกอบด้วยนักศึกษา 4 คนที่มาจากคณะ 2 คณะและเป็นนักศึกษาที่ต่างชั้นปี และอาจารย์ประจำแผนกหอพักนักศึกษาเป็นผู้จัดนักศึกษาเข้าพักภายในห้องพัก

1.2 ลักษณะทั่วไปของหอพักนักศึกษา

หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติแบ่งออกเป็น 2 ที่คือ หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วิทยาเขตบางพลี สำหรับนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย และหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติวิทยาเขตยศเส สำหรับนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2-4

ลักษณะทางกายภาพ

หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วิทยาเขตบางพลี เป็นตึกรูปตัวยูสองตึกหันหน้าเข้าหากัน สูง 5 ชั้น ห้องพักของหอพักนักศึกษaprะกอบไปด้วยเตียง 2 ชั้น 2 เตียง ตู้เสื้อผ้า โต๊ะหนังสือ พร้อมเก้าอี้ พัดลมเพดาน 2 ตัว ห้องสุขาและห้องอาบน้ำ เป็นระบบห้องน้ำรวม ห้องcommon room เป็นห้องพักผ่อนสำหรับนักศึกษาในแต่ละชั้น ประกอบด้วย โทรทัศน์ ตู้เย็น และโทรศัพท์

การจัดการ

1. หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีระเบียบในการเข้าออกหอพักนักศึกษา คือตั้งแต่เวลา 06.00-22.00 น. ในเวลานอกเหนือจากนี้ต้องอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหอพัก

2. ในการเข้าออกหอพักนักศึกษา นักศึกษาต้องแสดงบัตรประจำตัวนักศึกษาหอพัก

3. ทุกครั้งที่นักศึกษจะไม่พักภายในหอพักนักศึกษา กรณีวันจันทร์-วันพฤหัสบดี นักศึกษาต้องยื่นใบลาที่แผนกหอพักนักศึกษา วันศุกร์-วันอาทิตย์ นักศึกษาเช่นตั้ชื่อในใบลากรณีวันหยุด

อาจารย์ที่ปรึกษาประจำหอพัก

หอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหอพักปฏิบัติงานทุกวันตั้งแต่เวลา 19.00-07.00 น. ของวันต่อมา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหอพักมีหน้าที่ในการดูแล

การพักภายในหอพักนักศึกษาของนักศึกษา ปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีเจ็บป่วยเล็กน้อย และประสานงานกับทางโรงพยาบาลกรณีเจ็บป่วยมาก

2.ลักษณะปัญหาของนักศึกษาหอพัก

จากการที่นักศึกษาที่พักภายในหอพักนักศึกษามาจากสถานที่ที่แตกต่างกันมากมาย และต้องมาอยู่ร่วมกันภายใต้กฎระเบียบของหอพักนักศึกษา ทำให้นักศึกษาทุกคนต้องพบกับ การปรับตัวอย่างมาก สัมพันธภาพกับเพื่อนภายในห้องพักและเพื่อนร่วมห้องพักเป็นสิ่งที่สำคัญมาก แต่เป็นข้อจำกัดที่ขาดเอกสารหลักฐานอ้างอิงที่แสดงถึงปัญหาทางด้านสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นภายในหอพักนักศึกษา สำหรับในประเทศไทยในกรณีที่มีการศึกษาเรื่องหอพักนักศึกษาก็จะเป็นการศึกษาทางด้านกายภาพมากกว่าทางด้านจิตวิทยา

สำหรับในต่างประเทศนั้น ตั้งแต่ปี 1970 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาในเรื่องของหอพักนักศึกษาในด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนภายในหอพักเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น แอลเร็ดและกราฟ (Allred and Graff, 1982) ได้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคล จึงได้ศึกษาวิธีการปรับปรุงการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก โดยใช้โปรแกรมการสื่อสาร (Communication Program) หรืออย่างเช่น วอลโด (Waldo, 1984) ที่ได้ศึกษาการสื่อสารของเพื่อนร่วมห้องพักที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลทางสังคมของนักศึกษา ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพักส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคม พัฒนา การทางด้านจิตสังคม (psychosocial) เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ภายในหอพักนักศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนของนักศึกษามาก เพราะเป็นปัจจัยก่อให้เกิดการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกันในชุมชน การเรียนรู้มากมายจากการที่ได้ติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในหอพัก นักศึกษาทำให้นักศึกษาเกิดความเปลี่ยนแปลง และเรียนรู้ประสบการณ์การใช้ชีวิตกับบุคคลอื่น

นักศึกษาหอพักต้องพักอาศัยและใช้ชีวิตร่วมกันภายในหอพักนักศึกษา อันเนื่องมาจากธรรมชาติของสภาพแวดล้อมของหอพักนักศึกษาโดยทั่วไป ที่กำหนดให้นักศึกษาต้องอาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมห้องจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งสำหรับนักศึกษาบางคนแล้วอาจเป็นครั้งแรกในชีวิตของเขาที่ได้พักร่วมกับบุคคลอื่น นักศึกษาจะได้เรียนรู้ประสบการณ์จากการมีชีวิตร่วมจริงกับบุคคลอื่น เพราะสำหรับที่บ้านแล้วนักศึกษายังไม่ต้องใช้ของร่วมกับใคร ๆ จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาหอพักทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ และจากการวิจัยก็พบว่าคุณภาพของความสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกี่ยวข้องกับทักษะทางการสื่อสาร (Sullivan&Bloom,cited in Waldo,1984:39) Shipton and Schuh(Shipton&Schuh 1982 cited in Winston,Anchor&Associate,1993:482) ได้รายงานไว้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมห้องพัก เนื่องจากการสื่อสารที่ไม่เข้ากันกับเพื่อนร่วมห้องพัก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของประสบการณ์ทางลบในความสัมพันธ์ของนักศึกษา

หอบก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะนำไปสู่การพักการศึกษา ประสบการณ์ทางลบในความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะทำให้นักศึกษาหอบก รู้สึกโดดเดี่ยว และมีแนวโน้มในการที่จะไม่มีความสุขในการอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในหอพักนักศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุชนาฏ ศิริพล (2540) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของโรเจอร์สต่อการเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของพนักงานบริษัท ที ที แอล อุตสาหกรรมจำกัด(มหาชน) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งวางรากฐานอยู่ในมาตรวัดของคาร์คัพพี กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส วันละ 8 ชั่วโมงเป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง ผลที่ได้พบว่า กลุ่มทดลองจะมีคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพิมล (พรพิมล เพ็ญญา:2527) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล กับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จ.สมุทรปราการ ปีการศึกษา 2527 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแบบไม่นำทาง จำนวน 11 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1-1 1/2 ชั่วโมง ผลการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การณี วนะภูติ(2534) ศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวคิดของโรเจอร์สต่อการเพิ่มขึ้นของค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากแบบวัด FIRO-B กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 8 คน เป็นเพศหญิง 6 คน และเพศชาย 2 คน และมีช่วงอายุระหว่าง 21-23 ปี กลุ่มตัวอย่างจะเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์แบบช่วงสุดสัปดาห์เป็นเวลา 3 วัน รวม 21 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดFIRO-B ผลที่ได้พบว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 รวม 4 ด้านคือ ด้านการผูกพันที่ต้องการแสดงออกต่อผู้อื่น และด้านการมีส่วนร่วมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตน ด้านการผูกพันที่ต้องการแสดงออกต่อผู้อื่น และด้านการผูกพันที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตน ส่วนด้านการควบคุมที่ต้องการแสดงออกต่อผู้อื่น และด้านการควบคุมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เขาวัดลักษณะ มั่นประชา(2542) ศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียน ปกติและนักเรียนที่มีความพิการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนปกติที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการ อาชีพนวมินทรราชูทิศ จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน อีกกลุ่ม เป็นนักเรียนที่มีความพิการที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอาชีวมหาไถ่ พัทยา จำนวน 16 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์มีระยะเวลา 3 วัน 2 คืน รวมเวลา 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความพึงพอใจในชีวิตที่ปรับปรุงมา จากแบบวัดความพึงพอใจในชีวิต ดัชนีบ่งชี้ชุดของนิวการ์เทินและคณะ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ภายหลังเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์แล้วพบว่า มีความพึงพอใจในชีวิตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ศุภัญญา พิระวรรณกุล (2541) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ต่อความสำนึกในคุณค่าตนเองของเยาวชนชายในสถานสงเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างเป็น เยาวชนชายที่อาศัย อยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลตาม โปรแกรมฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนกลุ่มควบคุมให้รับปฏิบัติกิจกรรมตามปกติของสถาน สงเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล โปรแกรมฝึกทักษะ การสื่อสารระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและแบบสำรวจความสำนึกในคุณค่าตนเองของคูเปอร์สมิธ ฉบับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากการแปลและเรียบเรียงของ จันทรฉาย พิทักษ์ศิริกุล(2532) ผล การวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความสำนึกในคุณค่าตนเองของเยาวชนชายกลุ่มทดลองในระยะหลังการฝึกทักษะ การสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว่าในระยะก่อนการฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสำนึกในคุณค่าตนเองของเยาวชนชายกลุ่มทดลองใน ระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แอลเร็ดและกราฟ (Allred, Graff, 1982) ศึกษาการปรับปรุงการสื่อสารระหว่างบุคคลของ นักศึกษาโดยใช้โปรแกรมการสื่อสาร (Communication Program) กลุ่มผู้เข้าร่วมคือ นักศึกษาหอพัก 39 คู่ ที่พักในห้องพักเดียวกัน นักศึกษาหอพัก 20 คู่ ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และนักศึกษาหอพัก 19 คู่ เป็นกลุ่มกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการสื่อสาร และเครื่องมือที่ใช้คือ Allred Jones Mohr Listening Test ผลที่ได้พบว่าโปรแกรมมีผลต่อการปรับปรุงการสื่อสารระหว่างบุคคล

คลาร์ก (Clark.1982:886) ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนในมลรัฐหลุยเซียน่า สหรัฐอเมริกา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะได้รับการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ด้วยแบบสำรวจ "Interpersonal Communication Inventory" หรือ ICI ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้คะแนนการสื่อสารระหว่างบุคคล สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วอลโด (Waldo.1984) ศึกษาการสื่อสารของเพื่อนร่วมห้องพักที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลทางสังคมของนักศึกษา ผู้เข้าร่วมมีจำนวน 138 คน เพศชาย 84 คน เพศหญิง 54 คน พักอาศัยในหอพักนักศึกษา โดยใช้เครื่องมือ Interpersonal Relationship Scale (IRS) และ University Residence Environment Scale ผลที่ได้พบว่าระดับของการสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมห้องพักมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของบุคคลและประสบการณ์ของความสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียน

อันเนื่องมาจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น และจากการที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์การทำงานกับนักศึกษาหอพัก ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก และจากผลการวิจัยที่แสดงถึงคุณภาพของกลุ่มจิตสัมพันธ์ในการเอื้อให้บุคคลมีการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ดี และมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี ทำให้ผู้วิจัยเลือกทำการทดลองโดยใช้กลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สเป็นกระบวนการในการเพิ่มคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก เพราะกลุ่มจิตสัมพันธ์มีเป้าหมายในการพัฒนาบุคคลให้เกิดความสอดคล้องในโครงสร้างของตน กับประสบการณ์การรับรู้ บรรยากาศของกลุ่มจิตสัมพันธ์ซึ่งประกอบไปด้วยบรรยากาศของ ความจริงแท้ การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข จะเอื้อให้บุคคลได้เรียนรู้ การฟังบุคคลอื่นด้วยความลึกซึ้ง และเข้าใจ การแสดงออกซึ่งความคิดและความรู้สึกอย่างอิสระ จะทำให้บุคคลได้ตระหนักในตนเองอย่างชัดเจนขึ้น ความรู้สึกและการรับรู้ใด ๆ ที่เคยปฏิเสธอันเนื่องมาจากการไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของตน บุคคลก็จะได้พิจารณาการรับรู้และความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านั้นใหม่อีกครั้ง จึงก่อให้เกิดความมั่นคงในจิตใจและความสอดคล้อง นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มจะได้เรียนรู้ การยอมรับบุคคลอื่นเพราะบุคคลได้รับการยอมรับจากสมาชิกกลุ่มโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ เมื่อบุคคลอยู่ในภาวะของ ความจริงแท้ การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข การสื่อสารของบุคคลจะเป็นไปอย่างสอดคล้องระหว่างถ้อยคำและท่าทาง ผู้รับสารจะรับรู้ถึงสาระที่สื่อออกมาได้อย่างชัดเจนโดยปราศจากการบิดเบือนและไม่เข้าใจ ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะทำให้นักศึกษาหอพักได้เกิดการพัฒนาในตนเองและระหว่างบุคคล นักศึกษาสามารถศึกษาภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระ

เกียรติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถ “รับใช้สังคม” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นปณิธานสูงสุดของมหาวิทยาลัย

ปัญหาในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยเคยทำงานในแผนกหอพักนักศึกษา สำนักพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นเวลา ประมาณ 3 ปี ก่อนย้ายเข้าทำงานในแผนกแนะแนวและจัดหางาน สำนักพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ การที่ได้คลุกคลีกับชีวิตนักศึกษาหอพักทำให้ผู้วิจัยพบเห็นถึงปัญหาของการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษา ที่เป็นสาเหตุนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมห้องพัก และการย้ายห้องพักของนักศึกษา ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาในสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ศึกษาเรื่องของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในรูปแบบต่างๆ และเห็นว่ากลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สจะสามารถเพิ่มคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก จึงได้เลือกศึกษา ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สที่มีต่อคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส ที่มีต่อการเพิ่มคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพักที่เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส และนักศึกษาหอพักที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาหอพักที่เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สจะมีคะแนนคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส
2. นักศึกษาหอพักที่เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สจะมีคะแนนคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้นกว่านักศึกษาหอพักที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในปี

การศึกษา 2543 ซึ่งหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีระบบการจัดห้องพักให้กับนักศึกษาโดย ใน 1 ห้องจะมีนักศึกษาเข้าพักจำนวน 4 คน นักศึกษาทั้ง 4 คน จะอยู่คณะวิชาเดียวกัน 2 คน และเป็นคณะวิชาที่แตกต่างกัน ไปอีก 2 คน นอกจากนั้นนักศึกษาทั้ง 4 คนจะอยู่ในชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันไป

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในปีการศึกษา 2543 ซึ่งมีคะแนนจากแบบวัดการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก อยู่ในระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 และเข้าร่วมการทดลองด้วยความสมัครใจจำนวนทั้งหมด 16 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ กลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส(Roger's encounter group)

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง คุณภาพของปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ในองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความจริงแท้ การเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก และการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข ในมาตรวัดองค์ประกอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ของคาร์คัพที่ระดับ 3 เป็นต้นไป ในการวิจัยนี้หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบวัดการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพักของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากแบบวัดการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักศึกษาหอพัก ตั้งแต่ 72 คะแนนถึง 120 คะแนน

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่แสดงถึงคุณภาพในด้านความจริงแท้ ตามเกณฑ์ของคาร์คัพที่อยู่ในช่วงตั้งแต่ระดับที่ 3 ถึงระดับที่ 5 แสดงถึงการสื่อสารที่ผู้รับสาร ไม่มีสิ่งซึ่งถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่เขาพูดและสิ่งที่เขารู้สึก แต่ก็ไม่มีสิ่งซึ่งถึงความสอดคล้องว่าการตอบสนองของเขาจริงแท้ต่อผู้สื่อสาร จนถึง ความสามารถในการสื่อสารในระดับที่แสดงความเป็นธรรมชาติในปฏิสัมพันธ์ เปิดเผยประสบการณ์ทุกอย่างทั้งที่พอใจและเจ็บปวด มีอิสระและเป็นตัวคนที่แท้จริง

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่แสดงถึงคุณภาพในด้านการเข้าใจอย่างร่วมรู้สึก ตามเกณฑ์ของคาร์คัพที่อยู่ในช่วงตั้งแต่ระดับที่ 3 ถึงระดับที่ 5 แสดงถึงการสื่อสารของผู้รับสารที่เป็นไปอย่างธรรมชาติ มีความชัดเจนต่อการสารที่ผู้สื่อสารสื่อออกมา จนถึง ความสามารถในการสื่อสารในระดับที่แสดงความรู้สึกรับรู้ในความรู้สึกลึกซึ้งซึ่งมากกว่าที่ผู้สื่อสารแสดงออก

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่แสดงถึงคุณภาพการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข ตามเกณฑ์ของคาร์คัพที่อยู่ในช่วงตั้งแต่ระดับที่ 3 ถึงระดับที่ 5 แสดงถึงการสื่อสารของผู้รับสารที่แสดงการยอมรับในความรู้สึก ประสบการณ์ และคุณค่าความสามารถของผู้สื่อสาร จนถึงความสามารถในการสื่อสารที่แสดงถึงการยอมรับในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้สื่อสาร

กลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 8 คน และผู้นำกลุ่ม 1 คน กลุ่มที่มีเป้าหมายในการเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล กระบวนการภายในกลุ่มเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส และใช้เวลาในการเข้าร่วมกลุ่ม 2 วัน 2 คืน เป็นเวลา 22 ชั่วโมง

นักศึกษาหอพัก หมายถึง นักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในปีการศึกษา 2543

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส ที่มีต่อการเพิ่มคุณภาพของการสื่อสารระหว่างบุคคล
2. เป็นแนวทางในการนำกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์ส ไปใช้ในการแก้ปัญหาคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล
3. เป็นแนวทางในการศึกษากลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวโรเจอร์สต่อไป
4. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคุณภาพในการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนักศึกษาหอพักและกลุ่มบุคคลอื่น ๆ